

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Sectio II. De Tributis Dubia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

SECTIO SECVNDA.

De Tributis Dubia.

CAPVT VI.

*Circa eos, à quibus Tributa
possint iuste imponi.*

DVBIUM I.

*Potestas imponendi Tributa competit
ex natura rei solis Principibus
supremis?*

22
Solis Prin-
cipibus su-
premis co-
petit.

COMPETIT quidem, quia accipiens à populo eam authoritatem, ab ipso consequenter accipit necessaria ad sui sustentationem status, & ad necessitates publicas, & ad stipendium ministris inferioribus soluendum, militibus, Ducibus, &c. Sicut enim operario debetur merces, & stipendium, sic Principi debentur à populo necessaria ad dignitatem sustinendam. Alij autem, qui non sunt Principes supremi. Et non habent sua munera à populo non debent exigere stipendium nisi à Principe supremo, à quo officium accipiunt. Quare non possunt populo tributa imponere, nisi ex speciali Principis concessione. Sic Lessius libro secundæ cap. 33. dubio tertio numer. 13.

23
Non
competit
solis Prin-
cipibus su-
premis.

Non competit, quia in Republica libera, Magistratus etiam inferiores accipiunt à populo potestatem, siue à Republica, à qua iuste stipendium possunt exigere: Ergo possent etiam ad hunc finem populo tributa imponere, quod tamen est aperte falsum. Et quia tributa non solum imponuntur pro stipendio Principi debito ad suam dignitatem sustinendam. Sed etiam pro aliis boni publici necessitatibus occurrentibus. Certum autem est, quod Gubernator, & alij Magistratus à supremo Principe constituti possunt aliquando ex iusta causa boni communis exigere à ciue priuato rem ipsius, ut necessitati comuni subueniatur. Ad quem finem possunt equos ciuis priuati occupare, domum auferre ipso etiam inuito saltem soluto pretio, ut opus publicum, ac necessarium fiat, periculo virgæ, & alia eiusmodi. Sicut ergo ob necessitatem communem potest Gubernator obligare hunc ciuem ad rem suam impertiendam: cur non poterit ob eandem necessitatem communem obligare singulos ciues ad contribuendum modicum, ut necessitatis succurrant? Plus enim videtur esse auferre ab vno aliquid magnum, quam à multis parum,

quod videtur esse tributum exigere. Sicut ergo illud primum non superat ordinariam Gubernatoris subordinatam potestatem, nec hoc secundum eam superabit. Igitur ex natura rei loquendo non est iura, aut contra potestatem habentis alium superiorem posse imponere tributa, seu contributiones necessarias ad munus sibi commissi rectam executionem Ita Cardin. de Lugo. 10.2. de iust. d. 36. n. 5.

Cum eo opinor, si de natura rei loquamur. De facto tamen certum est, id non posse ab his fieri Gubernatoribus sine speciali superioris Principis concessione, vel commissione, quia de facto Principes supremi hanc potestatem sibi referuauerunt, nec censentur illam concedere in ordinaria gubernativa potestatis concessione, nisi id expriment. Torum ergo hoc pendet ex supremi Principis voluntate, qui potest gubernandi potestatem concedere sine, vel cum hac limitatione. De facto autem semper limitare eam intelliguntur adeo, ut etiam si Rex constituat aliquem vicarium suum, ut Vice-regem generalem, eique Regalia concedat, non censetur adhuc hanc potestatem concessisse, nisi exprimat. Sanchez à Lugo citatus ubi supra.

DVBIUM II.

*Ciuitas, vel communitas Principem
superiorem habens, potestne
aliquando Principis facultate
contributiones ad publi-
cas necessitates imponere?*

POTEST quidem imponere quedam onera, quæ Collectæ vocantur, vel ad reparanda moenia, pontes, vias, modò non imponantur peregrinis & id fiat conuocatis ciuib. vel Collectæ qui eorum vocem habent, quia hæ Collectæ annuentibus ciuib. acquisite non videntur esse tributa. Sic Caiet. sum. v. Vestigalia ini- qua Lessius l. 2. cap. 33. dub. 3. numero 15. Valquez opusc. de restitutionib. dub. primo numer. 5.

Minimè potest eiusmodi contributiones imponere. Quia quod illæ vocentur Collectæ vel vestigalia, aut tributa, parum refert, & in re tributa sunt. Quod autem non extorqueantur ab inuitis, sed à consentientibus non sufficit. Nam quando minor pars dissentit, adhuc ab omnibus exigitur, & illi qui dem inuiti soluant: Ergo ex præcepto superioris obligantis, qui alius esse non potest, nisi communitas quæ eo casu obligat subditos: Habet ergo iam communitas illa potestatem

ad imponenda tributa sub collectarum nomi-
ne. Ita Cardinal. de Lugo tom. 2. de iust. d.
36. num. 7.

27 Placet Doctoris sapientissimi obiectio.
Vnde ne concedamus communitatem habere de facto potestatem ad tributa imponenda dicendum est, ex natura rei posse civitatem sub principis dominio existentem, ad sui gubernationem contributiones necessarias civibus imponere, si id à principe non prohibeatur, vel si eius consensus tacitus, vel expressus accedat: propterea de facto accedit ad eiusmodi collectas, quas vel lege & concessione expressa in certis casibus imponere permittuntur: vel certe ex tacito principis consensu, qui hanc consuetudinem agnoscens, & non prohibens, eo ipso videtur, tacitum consensum exhibere. Potestas ergo extenditur tam, quoad quantitates quam quoad personas, quæ solvere debent, & quoad alias circumstantias, quantum principis concessio extenditur. Quæ in variis locis varias limitationes, aut extensiones habet iuxta varias leges & consuetudines municipales, quæ consulendæ sunt, ne excedantur.

DVBIVM III.

Consuetudine potestne acquiri in noua Tributa imponendi?

28 Non potest acquiri. **A**cquiri non potest, quia id supponitur in Cap. super quibusdam. Vnde consuetudine præscribi ius potest aliquod tributum exigendi, de cuius exactionis initio memoria non extat: non tamen potest acquiri ius imponendi noua tributa, vel illud primum augendi. Neque enim ex hoc, quod aliquis possit aliquod tributum exigere, sequitur quod possit noua imponere, vel illud augere: uti constat ex iis, qui à Rege emerunt ius exigendi suis in oppidis tributum, quod Regi soluebatur. Nec textus in Cap. super quibusdam loquitur de iure imponendi noua tributa, sed de iure exigendi illud, quod ab immemoriali exigere talis Dominus assolet. Sic Alfonso de Castro l. 1. de lege panali, c. 11. corollar. 2.

29 Acquiri potest. **P**otest equidem, quia consuetudine etiam præscribi potest ius supremi principatus, quod secum affert potestatem etiam noua tributa imponendi. Ita Medina, Syluester, Angelus, Tabiena, Gabriel, Decius, Panormitanus, & alij, quos affert, ac sequitur Sanchez l. 6. consil. cap. 4. dub. 4. Molina tom. 3. d. 666. num. 2. Valquez hic §. 1. dub. 1. n. 6.

30 Hanc præfero sciticia. **V**erius hoc, sed ubi non est lex prohibens præscriptionem iuris exigendi tributa, vel illa imponendi, propterea est in Hispania. Porro consuetudo imponendi aliquod tributum, non dat ius imponendi alia, vel illud augendi. Ad hoc enim requiritur consuetudo etiam immemorialis imponendi noua, vel antiqua augendi tributa.

DVBIVM IV.

Princeps infidelis potestne Tributa imponere à Christianis per eius Regnum transeuntibus soluenda, licet Regnum illud Princeps infidelis à Christianis Rege usurpauerit?

31 **M**inimè potest, quia Christiani mercatores, v. gr. per illud Regnum transeuntes, non tyranno illi, sed proprio Domino tributa debent. Ergo Princeps nequit ab eis tributum exigere. Sic D. Antonin. Hostiens. Tabie. Archidia. Angel. Rosel. quos affert Sanchez l. 6. consil. capite quarto dub. 5.

32 **P**otest quis. **P**otest equidem, tributa huiusmodi infidelibus principibus, tyrannis etiam debentur. Nam hosti est fides seruanda. Cap. Innocens dem. 2. 2. q. 1. & Cap. Noli 2. 5. q. 1. Et quia licet Princeps infidelis iniuste alienum Regnum usurpet: illud tamen dominium non pertinet ad mercatores transeuntes, sed ad Principem Christianum cuius regnum illud erat. Quare non possunt mercatores Christianicolæ illi compensare sibi, tributum usurpatione. Ita Reinerius apud Syluestrum vers. Gabella 3. q. 4.

33 **P**robabilius distinguo. **P**robabilius distinguo inter Principem infidelem iusto titulo Regnum possidentem, & illum, qui iusto titulo illud possidet iniuste à Christianis ablatum. Primum dixerim Principi etiam à Christianis tributa deberi transeuntibus, vel mercatoribus. Secundò minime nisi præcedat pactum de illis soluendis. Primam partem probo. Quia ille est verus, ac legitimus Princeps, quare ab omnibus iure naturæ ei tributum est debitum. Ergo sicut Christiani transeuntes per alterius Principis Christiani Regnum debent, illi tributa iusta soluere: Sic etiam debebunt transeuntes per legitimi Principis infidelis Regnum. Secundam ostendo, quia illi non sunt veri Reges, nec titulum habent: ergo eorum leges non obligant, utpote à potestate non habente conditæ: & consequenter tributum illi non obligat Christianos illac transeuntes. Mecum Sanchez ubi supra.

CAPVT VIII.

Circa conditiones necessarias
ad Tributi iustificationem.

DVBIUM V.

Princeps, qui sua culpa in paupertatem
peruenit, quia prodigis elargitionibus,
luxu, vel alio abusu consumpsit
erarium: potestne Tributum, ad ege-
statem subleuandam, imponere?

34 **Nonnulla** Res conditiones exigi assolent
ad tributi iustificationem. prima est
causa iustitia: haec autem attendi-
tur ex necessitate boni communis ad quod
tributa debent ordinari: non ad principis
utilitatem, vel abundantiam. pertinet tamen
ad bonum publicum congruens ipsius prin-
cipis sustentatio iuxta eius dignitatem, &
statum. Cessante vero omnino necessitate
iustitia tributi cessat, nisi alia causa subroge-
tur, ob quam tributum posset de nouo im-
poni; haec enim ad continuandum sufficit.
Quaeritur itaque, an quando Princeps
in egestatem peruenit, quia prodigis largi-
tionibus, luxu &c. erarium consumpsit, vel
ere alieno grauetur, possit tributa imponere?
Non potest, quia populus non debet pro culpa
Principis poenam subire. Sic D. Antonin.
Hostiens. Henricus, palacios, Rubios, quos
affert Sanchez hic cap. 4. dub. 2. num. 8. Gabri. in
4. dist. 15. q. 5. articulo 1. conclus. 2.

35 **Non potest.** Potest plane, quia à subditis debent princi-
pi necessaria ad sustentationem prouideri. Li-
cet autem princeps sua culpa venit ad ege-
statem: hic & nunc ea preiudicium debet à subditis
subueniri. Ergo potest licite tributum impone-
re. Ita Sanchez citatus Molina tom. 3. d. 667.
Lelsi. l. secund. cap. 3. dub. 6. num. 48. Valquez
Opus. de resit. §. 1. d. 2. 23.

36 **Potest pla-
ne** Vnam & alteram sententiam ad concordiam
adduco. prima sententia vera est, si alia via
Princeps possit necessitati subuenire. Secun-
da autem vera erit, si alia via Princeps nequeat
sibi prouidere: tunc enim debent subditi con-
tribuire. Notarium verò cum gratis Docto-
ribus, debore tunc principem moderari, quan-
tum fieri valeat, proprios sumptus, ne subditos
sua culpa nimis grauet: debere etiam po-
stea, quando ad pinguiorem fortunam vene-
rit, damnum illud subditis reficere, quod
principis culpa passi fuerint. Vnde monet P.
Molina ibi num. 5. peccare principes piaculo
iniustitiae, quando inordinatis sumptibus, im-
moderatisque largitionibus periculo se expo-
nunt grauandi populos in futurum: & ideo
confestarium, & Thesaurarios praenire
debere, & in icere scrupulum in huiusmo-
di sumptibus ob periculum graui, cui se prin-
ceps exponit populos nimis exactionibus
aggrauandi, occurrente postea necessitate prae-

sertim, cum bona illa, quae principes prodigunt non sunt eorum libera, sed ei à populo data ad defensionem Regni, & ad communes necessitates, quae occurrere possunt. Vnde etiam P. Sanchez dub. secund. num. 8. infert, si ex iniqua Receptorum administratione populus debita contraxit, posse ex facultate Regia imponi tributum ad ea debita soluenda, quando ex bonis Receptorum, qui male administrant, solui non possunt.

DVBIUM VI.

Estne iustum Tributum, quod ex rebus
quae communiter ad usum vitae hu-
manae emuntur soluendum imponi-
tur, ut ex pane, vino, oleo, car-
nibus?

Dixi, triplicem conditionem assignari ad
tributi iustificationem, primam au-
tem esse causam iustitiam, de qua dub. 6. Secun-
da autem est proportio tributi cum neces-
sitate, vel causa propter quam exigitur. Ter-
tia est proportio geometrica in tributi im-
positione seruanda, ut scilicet, si ad necessitatem
non omnibus communem, sed aliquorum im-
ponitur, ij primo loco grauentur, ad quos ne-
cessitas illa spectat: itaque non potentibus, ab
aliis exigantur; quatenus membra eiusdem
corporis debent sibi inuicem subuenire. Si
vero necessitas sit communis, omnes commu-
niter, & quoad fieri possit aequaliter grauen-
tur. Aequaliter, inquam, aequalitate ac propor-
tione geometrica, ut ij, qui maiores vires ha-
bent, plus soluant: & qui minorem, minus;
alioquin non distribuitur onera communia
aequaliter aequalitate formalis, sed aequalitate
materiali, quae est summa inaequalitas: ut
si paruulo, & viro adulescente aequale pondus sin-
gulis deportandum imponatur. Hinc quae sie-
rim, an sit iustum tributum, quod soluendum
imponitur, ex rebus, quae communiter ad usum
vitae humanae emuntur, ut ex pane, vino, oleo,
carnibus?

39 **Non est iustum.** Quia in iis aequè, imò & Non est
plus grauantur pauperiores, qui plures filios
habent ad quos alendos, plura emunt: Adde
dimites, & nobiles plura ex iis habere ex suis
possessionibus, abique eo quod emere cogat-
ur: atque ideo nihil soluunt; pauperes vero, qui
debent pretio emere, eorum tributorum to-
tum pondus apportant. Sic Alfonso de Castro,
Driedo, Bernar. Hostiens. Angel. Tabie. Caiet.
Sotus, Ledes. quos refert Sanchez libro sexto
conf. capit. quart. dub. 44 & 45. Tolet. Zanard.
Sayr. Roland. & alij, quos affert Diana parte
secund. tract. 3. resolut. 28. dicens id esse pro-
babile, & Bonac. d. 2. de contr. q. 9. p. m. 5.

40 **Iustum quidem est.** Quia continendo po-
test talis tributi prohibitionem abrogare. Sed
haec ratio non placet. Nam si tributum ini-
ustum sit ob inaequalitatem, iniusti-
tia illa erit contra ius naturae, atque ideo
non poterit consuetudine contraria pur-
gari: sicut vitia non poterit consuetudine
vlla licita reddi. Aliiter itelius probo. Quia
seruatur aequalitas, quantum seruari potest.
Nam

Nam licet pauperes cogantur emere: plus tamen emunt diuites & nobiles vna die propter maiorem familiam, quam alunt, & propter lautiorum victum, quo vtuntur: quam pauperes emant vno mense, qui paucioribus contenti, paucius viuunt. Ita prima ratione nitentes Syluest. Angl. Natar. Gabr. Rosel. & alij, quos sequitur Sanch. *dub. 4.4. & 4.5. Valq. opus de restit. §. 1. dub. 2. n. 30. Molin. 10. 3. d. 669. Suar. de legib. l. 5. c. 15. n. 3. Azor. Malder. Ioan. de la Cruz, Tarrian. Reginald. Molfel. quos refert, ac sequitur Diana *circum.**

⁴¹ *Hoc probabilius esse defendo. Nā si tributum imponendum esset taxando cunctas vires, & facultates, à singulis exigendo, quod solvere possunt, difficilior id fieret, & magis grauarentur subditi propter dependentiam ab exactoribus, & ministris, quorum iudicio taxandæ essent facultates, ac vires singulorum. Quare liberius hoc alio modo pauperes etiā contribuunt, quam si illo alio modo contribuere deberent.*

DVBIVM VII.

Pauperes, qui defraudant tributa imposita in his rebus communibus, quas ad proprium usum emunt, vel asportant, suntne peccati mortali damnandi, & obligandi ad restitutionem?

⁴² *Damnandi peccati sunt, & ad restitutionem obligandi, quia tributa in iis rebus imposita sūt iusta. Nam quod aliqui pauperes plura emant, quam diuites per accidens est ad conditionem proportionis: cum plures etiam diuites multo plura emant, plures enim agricolæ pauperes ex suis fructibus plerumque necessaria habeant, diuites verò contra vti in plurimum ea emere cogantur: pauci enim sunt diuites, qui carnes, vinum, oleum non emant, aliaque, quæ plures pauperes potius vendunt, quam emunt. Vnde ex hoc capite nequeant pauperes excusari. Peccant ergo grauer, ac restitutioni sunt obnoxij, si ex præfatis rebus tributum defraudent. Sic Natar. Rosel. Syluest. Angel. & alij, quos refert, ac sequitur Sanch. *hic dub. 4.4. & 4.5.**

⁴³ *Nec peccati damnandi, nec ad restitutionem obligandi sunt. Non sunt damnandi peccati lethalis, nec obligandi ad restitutionem, quia tributa in illis rebus imposita non sunt iuxta proportionem geometricam in eorum impositione seruandam. Si ergo iusta non sunt: vnde nam defraudantes ea graui piaculo sunt damnandi, & obligandi ad restitutionem? Ita Hostiens. Caiet. Sotus, Ledes. quos refert Sanch. *cap. 4. dub. 4.4. & tenet ipse n. 7. indicat Letf. dub. 8. num. 55.**

⁴⁴ *Idem assero. Probabile admodum esse iudico, non facile esse damnandos graui piaculi, vel ad restitutionem obligandos: cum tot habeant Auctores graues, qui huiusmodi tributa licita esse negant. Saltem quando non constat de tributum iniusta.*

Eschob. & Mend. Thes. Mor. To. VII.

DVBIVM VIII.

Gabellarius, seu exactor tributi regij potestne iusta conscientia illud exigere, quando iniustum præsumitur ob aliquam ex tribus conditionibus non seruata?

⁴⁵ *V*idimus ad iustitiam tributi tres necessario requiri condiciones, nempe causæ iustitiam, tributum cum necessitate proportionis & geometricam æqualitatem. Quæstio itaque est, an si præsumatur, aliquam ex his conditionibus in tributi impositione deficere possit gabellarius, vel exactor tributi regij iusta conscientia illud exigere?

⁴⁶ *Minimè potest, quia si Rex ipse imponere illud non potest, nec iuste percipere: coniecturæ exactor id exigere, vtique cooperatore mali, non valebit. Sic Doctores multi asserentes necessariam esse illarum conditionum existentiam ad tributum iustitiam.*

⁴⁷ *Potest sane, quia ad eam non spectat tributum iustitiam vestigare: & iustus illud exigere imponentis id operatur ex nomine. Ita nē alij graues Doctores Sanch. *dub. 4.5. n. 9.**

⁴⁸ *Existimo posse illi iusta conscientia tributum exigere quamdiu ei de illius iniustitia clarè non constat, debet enim præsumere pro tributum iustitia præsertim in tanta opinionum varietate.*

DVBIVM IX.

Assum (vulgo Sissa) impositum propter ipsius ciuitatis, vel loci utilitatem, in quo imponitur: exigiturne iuste ab exteris illuc conuenientibus?

⁴⁹ *N*on exigitur iuste, quia cum causa pertineat ad solos ciues, non debent exteri ad eam communitatem minime pertinentes grauari. Sic Syluest. Angel. Caiet. Tabie. Angl. Medina, apud Sanch. *dub. 4.5. n. 6.*

⁵⁰ *Iuste exigitur, quia si exteri non soluerent, multi ex incolis ingentes se exteris emendo non soluerent. Et quia exteri plerumque etiā fruuntur bono, illo communi fontis, pontis, viæ, propter quod illi loco tributum imponitur, ita Sanch. *ibi. Valq. hic §. 1. dub. 2. num. 32. Molina 10. 3. d. 669. n. 3. & alij.**

⁵¹ *Hanc sententiam veriorē esse iudico, quia incolæ etiam huius loci, quando ad alias ciuitates, vel loca confluunt, illorum tributa locorum soluant. Quare non sit inæqualitas, si incolæ aliorum locorum cogantur, & ipsi solvere tributa huius loci ex pacto tacito inter homines diuersorum locorum inter gentium inito.*

Cc DVBIVM

DVBIVM X.

Procurator, qui civitatis nomine adesse comitis, ubi de imponendo tributo agendum est, si certum sit rem esse iniuste concludendam, nec illius suffragium esse profuturum nisi ad odium sibi conciliandum: teneaturne adesse, & pro veritate loqui.

52
Nonnulla
suppono.

Procedit difficultas hæc & sequentes in his solum Regnis, & locis, in quibus Princeps non potest tributa imponere nova sine subditorum consensu, quem petere solet à communitatibus, vel ab iis, qui eas representant in comitis publicis, seu in Parlamento totius Regni, quo solent confluere qui electione, vel iure suffragium habent: ibi autem à rege huiusmodi tributa petuntur ob urgentes necessitates. Profectò, id ad quos pertinet ferre suffragium, si tamen, rem iniuste concludendam esse, & suffragium suum posse conducere ad id impediendum: tenentur adesse congressui, & conari ad impediendum: Nam licet non teneatur sepe Decorationes adesse consentibus his communibus: tenentur tamen, quando de re gravis momenti est decernendū, propter obligationē, quā ex munere suo habet bono publico consulendi Doctores communiter. Quando vero certus ille esset, rem esse iniuste concludendam, nec eius suffragium profuturum, nisi ad conciliandum sibi odiū & invidiam sine ullo fructu: quæserim, num teneatur convenire adesse, & pro veritate loqui.

53
Tenetur
sane.

Tenetur profecto, quia quilibet Christianus obligatur veritati facere, quando ex silentio illius ipsa læditur, insultante iniustitia, quod victoriam adversus veritatem, nullo diffidente, fuerit consecuta. Sic nonnulli Doctores pie quidem & vere.

54
Non tenetur.

Non tenetur, quia cum ex eius presentia nullum bonum publicum potest sperari; non obligatur adesse cum tanto onere. Ita Ledesma. 10. 2. ar. 7. c. 2. concl. 24. Ioan. Valer. in simili, & Nicolaus Garcia, quos affert, & sequitur Diana 10. 1. tract. de parlamento. resol. 18.

55
Hoc verius
mihi.

Verius plane hoc. Solummodò enim quis tenetur ex monere, ad impediendum damnum commune cum damno etiam proprio, si utilitas expectetur: non tamen ad proprium damnum subeundum, sine spe publicæ utilitatis.

DVBIVM XI.

Si is, ad quē spectat ius suffragij probabiliter iudicium forme de iniustitia tributi, sed probabilius iudices esse iniustum: potestne licite tributo consentire?

56
Questionis
status.

Profecto quando aliunde noticia haberi non potest, is ad quem pertinet suffragiū ferre, potest credere Regi attestanti, de gradu suæ necessitatis, & impotentia aliter

subveniendi aliud in contrarium non constat, vel nisi argumenta sint fortia ad dubitandum de eius veracitate in circumstantiis presentibus. Quid vero, si ille probabiliter iudicet esse iniustum, sed probabilius iudicet esse iniustum. Potestne licite tributo consentire.

Minimè potest, quia illi, quos civitates ad comitia immittunt, debent esse quasi economi, & curatores subditorum, seu civium, quorum nomine tributum acceptant: quo titulo amplecti debent partem probabiliorem. Neque enim fideliter suo muneri facit satis economus, qui cum in promptu triticum melius equali pretio comparate domino potest, minus bonum comparat: nec Medicus, qui ex duplici medicamento eligit minus tutum tutiori relicto æque facile. Cum ergo de bono Reipublicæ agatur, cuius hi curatores, seu economi sunt, & probabile sit tributi comodum, sed probabilius eius incommodum gravior: non satisfaciunt suo muneri, si probabiliori parte relicta, probabile iniustitiam tributi amplectantur. Sic Diana p. 1. ar. de parlamento. resol. 20. citans P. Valq. hic c. 6. §. 3. dub. 5. n. 75. Ille tamen loquitur de Rege imponente tributum, qui quoniam iudex est inter bonū commune, cui subveniendū, & inter subditos, quibus tributū imponit: debet se quod probabiliorē parte, sicut iudex in sententia ferenda; alioquin non consulit, proinde debet Reipublicæ, eligendo partē minus probabilem, & secuti. Nos verò nunc loquimur non de Rege, sed de subditis acceptantibus tributum, qui quidē iudices non sunt. Attamen sunt (vti dixi) sicut economi & curatores civium, quorum nomine tributo consentiunt, quo quidē iudicio idem quod Rex, & iudex præstare tenentur.

Potest equidem parti minus probabili adhaerere. Quia quamvis alij Doctores probabiliter abnegent, Decorationem illam, (vulgatiter Procurator de Curia) subesse periculo gravandi amplius Reipublicam si opinionem probabiliorē non amplectatur: alij tamen probabiliter satis asserunt id periculum non subesse; cui iudicio probabiliter in fecerit suffragio si se Decurio conformet, si hoc eligit, ut malū illum impediatur, quod probabile est vergere, in gravioris Reipublicæ detrimentum. Porro economus ideo peccat, quia emptio meliori tritico, nullum periculum subit: at vero in casu nostro si tributū erat necessarium, eo quod sententia probabilis illa asserit minus instare periculum, si tributum imponi non concedatur: tuta id conscientia gerere potest. Ita Suarez l. 5. de legib. c. 28. n. 19. Navar. l. 3. de rest. c. 1. n. 268. & 269. Cardin. Lug. 10. 2. de iust. d. 36. n. 34. citans insuper Lessium.

Hanc sententiam in praxi admodum esse probabilem assero, & mihi eligo. In utraque autē sententia concedendum videri, quādo ex negatione tributi tixæ, Principis indignitas, scandala, ac similia timentur, & exiguis, vel nullis ferè fructus ex negatione sperantur, quia vel alij plures consentient, vel adhibita nova suffragiorum sollicitatione impetrabitur posse multo magis suffragatorem amplecti partem probabilem de iustitia tributi, probabiliori relicta. Quia obligatio eligendi partem probabiliorem à Procuratore

67
Non pugnat

58
Potest qui
dem.

59
Hanc de
fide ser
vatum.

re (sicut ab oeconomis) non procedit, quando alie circumstantie parit illa reddunt. Non enim tenetur oeconomus melius triticum comparare cariori pretio, nec Medicus melius medicamenta adhibere aegrotis, quod difficilius est. Cum ergo negato tributi maiorem difficultatem afferat, sufficit per medium probabile, quale indicatur tributi concessio, bono communi providere.

DVBIVM XII.

Iudicandumne est iustum illud tributum, quod imponitur huic Regno, ut Rex alia Regna sue diuisionis defendat?

60
Iudicandum non est, iustum esse.

Iustum esse, non est iudicandum. Quia vniuersum quodque Regnum debet ad sui defensionem expensas impetire. Si enim hoc Regnum vilitatem non percipit, iustum non est, ut grammine tanto prematur. Sic nonnulli in ratione status parum experti.

61
Iustum esse, est iudicandum.

Iudicandum plane est iustum esse tributum, quia est huic Regni in collis admodum necessaria huiusmodi contributio: cum hac occasione pace interna, & domestica fiunt, quam non haberent, si aduersarij Regem debiliorem inuenientes, reliquis aliis Regnis, bellum converterent ad hoc ipsum Regnum, quod nunc quiete potitur. Ita Valquez hic c. 6. §. 3. dub. 1. n. 6. doctissime (de more) hoc punctum versans.

62
Anteriori resolutio.

Careat tributa, quae subditis ad praesens solum interesse attendentibus gravissima videntur, si examinentur accurate iusta plerumque sunt, & ipsi subditis necessaria. Locum interget P. Valquez legatur, qui multum confert ad estimandum iudicium probabilissimum de huiusmodi tributi iustitia, & ad perspicendum, id tributum aequaliter ad huius Regni tuendam pacem ad hostes ex alio Regno profigandos, vel ne irruant in illud, reprimendos, exigatur.

CAPVT .IX.

Circa obligationem Tributis solvendi.

DVBIVM XIII.

Estne obligatio in conscientia solvendi Tributis?

63
Non est obligatio in conscientia.

Non est obligatio in conscientia solvendi tributis. Quia leges tributorum sunt ut in plerumque poena les quae non obligant ad culpam, sed solum ad poenam. Vnde poenitentes vrgendi non sunt impii ad restituendum, quod fraudaverunt. *Ezech. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.*

Sic Angel. & Henric. apud Sanch. hic, cap. 4. dub. 1. n. 3. Nauar. sum. c. 13. n. 55. & 60. Beia, & Duaro. apud Diamam to. 1. de legib. r. fol. 19. & probabile indicat Lellul. 2. c. 33. dub. 8. n. 55. & Bonacin. de contr. d. 2. q. 9. p. n. 1. n. 3. Sa. v. Gabella n. 6. Mald. 2. 2. 17. §. 6. dub. 15.

Est in conscientia obligatio. Quia tributum obligatio non debetur ut poena, sed ut stipendium iure est in conscientia. naturae debitum Principi, ad suum statum, & bonum publicum sustinendum. Quantitas vero nisi pacto taxetur, debet lege taxari, qua lege posita, tributum Principi ex lege naturae debetur: imo & Publicano, in quem totum Regis ius ex conductione, fuerit translatum. Ita Gabri. Medina, Sylvest. Covar. Caiet. quos affert, & sequitur Valquez hic §. 3. dub. 2. n. 16. Lessius ubi supra Turrian. 2. 2. d. 46. dub. 1. Molina to. 3. d. 674. Vega, Graf. Fernand. Megala, Ledel. gantier. Suar. Navarra, quos affert, & sequitur Diana citatus.

Ego autem cum Cardinali Lugo tem. 2. de iust. d. 36. n. 39. assero, in hoc puncto aliqua esse certa debere, alia in dubium revocari. Certum est tributa iniusta, in quibus deest causa, vel necessitas iusta, ut imponantur, vel alia quolibet conditio ex illis tribus, quae supra assignatae: non debent in conscientia etiam quando petuntur: nisi forte sint solum iniusta quoad excessum, tunc enim debentur quoad eam summam, in qua sunt iniusta, & non excessum, in quo solum iniusta exponuntur. Certum est tributa iusta debent in conscientia eo modo, quo lex obligat, ut solvantur. Quare si lex obligat, ut solvantur etiam non petita, & haec iusta sit obligatio erit in conscientia ea solvendi, antequam petatur. Quia lex obligat, & determinat illam summam pro stipendio debito Regi ad suum statum tuendum, quod stipendium populus dare tenetur, Rege petente. Si ergo Rex petit per leges, ut solvantur abique alia noua petitione: unusquisque debet ex se illam summam solvere, ut contingit in decimis, quae in conscientia, & ex iustitia debentur, etiam non petita; quia Ecclesia lege sua id postulat.

DVBIVM XIV.

Leges tributorum suntne de facto tales, quae exigant, tributa dari a subditis ex se ipsis sine alia petitione: & leges petentes tributa suntne ita iustae, ut obligent in conscientia subdito, cum onere restituendi, si non obediunt.

De facto tales sunt, ut etiam tributis non petantur: debeat impendi, quia non potest Rex sine hisce contributionibus sibi, & Regni necessitatibus providere: Ergo leges tributorum exigunt in conscientia non petita solui. Si vero non solvantur, qui retinet, ad restitutionem obligabitur. Sic Valsq. citatus à Cardin. Lugo ubi infra, adiciens, haud posse ex consuetudine introduci, quod Regi non assignetur, & solvantur sufficiens stipendium pro se, & pro publicis necessitatibus sustinendis: sicut nec coactio facere potest, quod Ecclesiae Ministris stipendium necessarium non solvantur, quia utrumque est

66
Etiam si non petantur, solui debet

Cc 2 iure

in re naturali debitum. Ergo ne Regi necessaria deficiat, lex tributorum exigit, ut vel non petita solvantur.

67
Soluti non
debent, nisi
petantur.

Leges qui debent obligant ad hoc, ut subditus ex industria non occultet merces, vel fraudibus utatur ad fugiendam tributi solutionem, non vero ad hoc ut ipse petatur exactores eiusque sponte tributum offerat, quia id iam Regibus constat, à pluribus subditis gerendum. Certe si tributa ab omnibus etiam non petita soluerentur, excederet proculdubio quantitas illa id quod Regi à subditis debetur, cum de facto soluta solum, quando petuntur, sufficiat, lex ergo, quae de facto cogere ad soluenda tributa non petita, non esset iusta, quoad illam circumstantiam; quia obligaret ad soluendam quantitatem excelsam supra Regis necessitates: Ergo ut iusta sit ea lex, & obligare possit, debet solum obligare ad eam quantitatem quae ex tributi petitis colligi potest, non vero ad illam excelsam, qui de facto necessarius nobis indicatur, praesertim cum attenta consuetudine contraria, & certitudine antecedenti, quod lex in alio sensu illo non observaretur, lex illa non deserviret nisi ad illaqueandas conscientias subditorum sine fructu, & per consequens ex hoc etiam capite esset etiam inutilis, & invalida. Ita Sotus, Tabie, Henrici, palati. Ledesma, Angl. & alij, quos refert, ac sequitur Lugo 10. 2. de iust. d. 36. n. 42.

68
Auctoris
resolutio.

Ergo autem consilium P. Molinae d. 674. n. 9. secutus, dixerim, monendum esse populum ad tributa soluenda, & ad bene & iuste de illis iudicandum: ac praesumendum: & antefactum concludendum esse, ne defraudentur, postfactum vero, seu defraudatum tributum, si promittens certo, vel probabiliter sibi persuadeat in tanta tributorum multitudine esse aliquid iniustum, quod ipse solvit, vel multitudinem ipsam esse nimiam, & excelsam, vel se attempta qualitate suae personae, & negotiorum ex reliquis tributis, quae non defraudant, competere contribuisse ad necessitates publicas: non esse cogendum à Confessario ad restitutionem; hac vero doctrina prudenter, & cum dexteritate magna utendum esse solum, ne Sacramentum poenitentiae reddat nimis gravis, & ne viam salutis praeccludat multis, qui esto à Confessario obligentur, non restituent, & aeternam damnationem incurrunt. Ceterum curandum esse, ut populus semper ad obediendum Principibus inclinetur, ut Reipublicae pax, & obedientia, reuerentiaque Principibus debita conservetur.

DVBIUM XV.

Si gabellarius, vel custos simpliciter interrogat de mercibus, quas aliquis adfert vendendas, & minorem esse quantitatem sine iuramento responderet: obligaturne ad restitutionem?

69
Nonnulla
suppono.

Quando gabellarius se remittit conscientiae illius, qui soluere debet tributum, & dicit simpliciter, ut soluat iuxta id, quod

portat, vel quod emit, aut vedit, si sub iuramento interrogat de meritis quantitate, tenetur in conscientia, & cum onere restitutionis totam quantitatem manifestare si iurare vult, potest enim nolle iurare, teste Navarro apud Sancium eligendum. Quod idem ipse Sanchius dicit, quando gabellarius, vel custos committit conscientiae vendentis, ut dicat verum. Quod autem quando non remittit conscientiae, sed simpliciter interrogat de mercibus haud iuramento petito: tenetur tamen fateri veritatem cum obligatione restituendi.

Non obligatur ad restitutionem etiam si metiatur, & mercium occultet quantitatem. Quia Non obligatur ad restitutionem. Quia non videtur exigi cum toto rigore, cum possit sub iuramento, vel alio modo auctoritate peti. Sic nonnulli, quorum sententiam Sanchius ait esse probabilem l. 3. consil. c. 4. dub. 10. n. 13.

Ad restitutionem obligatur. Quia gabellarius petita, tenetur soluere eam & iam tunc petitur. Ita Sanchius, ibid. docens hanc sententiam esse probabiliorum. Contestatur Carcin. Lugo tom. 2. de iust. d. 36. n. 45.

Hoc verum iudico, quando tributum iustum, & debitum petitur: tunc si adhuc petitum, minimum, & excelsum esse putaretur, Auctor vii ipse Cardinalis annotat.

DVBIUM XVI.

Si postquam cessavit omnino causa Tributi iuste exigendi, transiit tempus, de cuius initio non constat, & semper Tributum solum fuit: idque sufficit ad Tributum iustum?

Si causa, ob quam tributum fuit impositum omnino cessavit: certum mihi, cessare tributum iustitiam, & obligationem illud soluendi. nisi alia causa, vel necessitas subrogata fuerit, quae sufficiat ad illud iustificandum. At si sola cessat ad tempus, & princeps manet cum obligatione providendi, quando necessitas occurrerit, pro ut occurrere adhuc potest, eo titulo tributum poterit persolvere. Anton. Alfons. de Castro, Caiet. Angl. Tabie. Rosel. & alij plures, quos affert, & sequitur Sanchius l. 3. consil. c. 4. dub. 8. n. 2. Quaesivim vero an si postquam cessavit omnino causa, transiit tempus de cuius initio non constat, & semper tributum solum fuit id sufficiat ad tributum iustitiam.

Sufficit quidem. Quia consuetudo antiqua sufficit ad iustitiam tributi, ut colligitur ex Cap. super quibusdam, de verborum signific. Et quia sicut cetera iura praescribi possunt, poterit etiam ius praescribi. Sic Ioan Medina C. de restitu. q. 14.

Minime sufficit, quia vel Princeps praescribit illud ius, ita ut tributum sibi debeatur ut privatae personae, sicut alia bona sua, vel solum sub titulo tributi. Non primo modo, quia supponimus, semper solum esse, & solum ut tributum, & eo modo quo cetera tributa, hoc autem modo praescribi non potest, causa cessante: quid quod soluitur ut tributum, debet solum esse iuste ad satisfaciendum debito naturali Regni consuetudini Regi.

76 Hanc sententiam longe veriorē esse iudi-
Hoc verius co. Nam tributum illud in casu nostro singu-
esse indico. lis annis solvendum est propter titulum no-

D V B I V M X V I I .

77 *Non tenentur solvere.* Soluere non tenentur, quia Princeps obligatur determinate ad ponendam causam ob quam tributum est : sicut custos obli-

78 *Solvere te-*
nentur. Tenentur solvere, quia si bono animo
Princeps accipit tributum, scilicet ut expen-
dat in id ad quod solvitur, licet quidem ac-

79
*Antioria
 resolutio.*

Ego quidem idem asseruerim addo tamen
 si lex frequenter malo vti constat timendum
 esse quod Rex etiam in futurum tributo ma-
 le uteretur, posse subditos non soluere. Quia
 saltem vsus illius tributi, etiam si iuste exi-
 gatur non debet Regi committi, cum ti-
 meatur abusus; licet enim ille habeat propo-
 sitionem bene consentientem, & licet exigat: sub-
 diti non tenentur illi credere.

D V B I V M X V I I I

80 **N**on debet restituere tributum acceptum
sed damna sequuta, ex eo quod non in-
sumpsit in publicam utilitatem, ad quod
concellari est. Quia Princeps solummodo
Estob. & Mend. Theol. Moral. To. VII.

D V B I V M XIX.

Tenetur restituere, quia is, ad quem
merces titulo emptionis veniunt, non
solus gabella debita ex venditio-

Ego autem cum Cardin. Lugo 10.2. de *inst.* 85
d. 36. n. 65. exilimo imprimis emptorem ex *Verius*
hoc capite non obligari, quando gabella talis *quæ sitis*
est, ut debet totum in conscientia so- *satisfaci.*
lum quando certum est, quod non

C c 3 co

eo casu à venditore, nisi à gabellario petatur quare fraudatio illa non erit illicita. Si verò gabella est talis, ut debeat offerri etiam non petita, vel certe non possit occultari ex industria, ne solvatur, tunc distinguendum esse. Nam si emptor cooperatur suadendo ut fiat in occulto, iam concutit positivè & determinatè ad rei alienae retentionem: atque ideo tenebitur secundo loco non restituente ipso venditore: & id concedit expresse idem Sanchez *num. 5.* Si verò cooperatur solum materialiter, quatenus ipse secretum non procurat, sed venditore domum eius intrante secreto, & offerente aliquid, ipse acceptet, & emat, sciens illum velle ita vendere, ut gabellam non solvat: ipse Sancius dicit, illam non esse cooperationem, quia emptor non cooperatur, sed merè passivè se gerit: sicut qui recipit Sacramentum à ministro existente in peccato mortali parato cuicumque conferre. Hoc autem non admitto. Quamvis enim emptio illa non sit cooperatio determinata, sed adhuc indifferens, quia venditor potest solvere gabellam, si suo debito velit satisfacere: negari tamen non potest, quod sit aliqua cooperatio, cum secretum illud determinat venditori, ut valeat absque timore sibi gabellam deb tam retinere. Quare eo casu crediderim, aliquam graviores causam desiderari ex parte emptoris, quam ad recipiendum Sacramentum ab indigno, vel ad mutuum sub usu ex exigendum. Ipse enim Sancius *l. 1. Decalog. cap. septim. numer. 12. & 18.* cum communi docet, multò graviores & virgentiores causas requiri, ad excusandum eum, qui alteri cooperatur etiam per actionem ex se indifferenter ad peccatum iniustitiae & in damnum tertij, quam in alijs peccatis, quae non sunt in damnum tertij, sed illius solum, cui cooperaris. Ex eo autem præcisè, quod scias, venditorem non soluisse, vel non soluturam Gabellam, quando ei nullo modo cooperaris: nō teneberis solvere propter merces, quas emisisti. Quia illud non est onus omnino reale.

DVBIVM XX.

De iure Hispano emptor (cui lege. 32. præcipitur, retinere partem pretij; ut gabellam solvat) si id omittat, tenebiturne restituere?

86
Status
questionis.

Questio hæc procedit ex iure Hispano propter legem 32. titul. 19. l. 6. nona recopil. ubi præcipitur emptori, quod retineat partem pretij pro gabella solvenda, si non constet, à vendito resolutam esse. Queritur itaque, an si emptor id omittat, ad restitutionem teneatur?

87
Tenetur
planè.

Tenetur planè. Quia emptor tenebatur id gerere ratione officij sibi à lege impositi. Qui autem negligens est in officij executione, ad damnum sequutum teneatur. Sic nonnulli Doctores apud Sancium *lib. prim. Decal. cap. 7. n. 1.*

Non tenetur, quia lex illa non est recepta. Ita Sancius citatur. Lugo Cardin. *l. 2. de infl. d. 36. n. 67.* 88

Hoc defendo. Nam lex ea videtur iniusta, obligando emptorem, ut sit quasi minister gabellarj nullo accepto stipendio, & cum gravi detrimento proprio. Quia venditores graviter id ferrent, & vindictam fortasse inferrent: emptorque sibi noceret, cum omnes fugerent suas illi dinendere merces. 89

DVBIVM XXI.

Quando gabella aliquin est iniusta, & omnino debetur: excusaturne is, qui ob necessitatem (id est coactus) vendit, à gabella ex venditione debita?

Excusatur à gabella solvenda, quia quando auctoritate Iudicis videtur suas merces cogitur, quasi iniuria afficitur, quæ à gabella quidem retentione gabellæ potest compensari. Nam si ille ad tempus magis opportunum differret mercium venditionem, vixit proculdubio pretium acquireret. Sic aliqui Auctores, quos referunt Molin. & Turrian. citandi. 90

Non excusatur, quia nullibi mercium venditioni addicta est gabellæ solutio: cogantem ad vendendum à Iudice, aut non cogi, accidentale quidem est. Ita Molin. *d. 666.* Turrian. *2. 2. d. 45. dub. 1. n. 10.* 91

Adicio tamen, æquitatem exigere, quod totum illud onus tunc in emptorem refundatur. Neque enim iuste quis potest cogi, ut rem suam vendat cum damno, sed debet totum pretium accipere. Concedo itaque deberi gabellam, sed à venditore solvendam non esse, sed ab emptore verius affirmo. Quod quidem tādē hos Doctores asserere video. 92

DVBIVM XXII.

Ex mercibus prohibitis debetne quis gabellam solvere?

Debet v. gr. duo regales Hispani pro gabella ex quolibet dello vini, quod in vine venditur: prohibetur tamen ne quis vinum ex alijs locis vendendum, vel absumendum à civibus afferat, donec heredes Urbis suum vinum diuendant: Queritur, num si contra prohibitionem hanc vinum afferatur, debeat ex illo gabella solvi? 93

Debetur quidem gabella, quia si ex permixtis mercibus gabella debetur, quare ex prohibitis solvenda non erit? Certe potiori iure videtur ex mercibus prohibitis exigenda, quæ ex permixtis. Sic nonnulli apud Sancium *in presenti, dub. 16.* 94

Non debetur. Quia gabella imponi videtur mercibus, quæ introduci possunt, & per ipsam gabellæ acceptionem videtur princeps introductionem approbare. Quando ergo Princeps inductionem approbare non vult, non 95

non exigit ex illa gabellam non enim debet offerri gabella, quam Princeps accipere nolit: sed Princeps ex tali vino gabellam scienter nonquam accipere, sed prohibere introducti: Ergo non est, cui debeat ei offerri. Ita Sanchez *ibid.* citans Medinam, & Conaruias fauentes.

96 *Verius hoc mihi.* Probabilius hoc esse iudico, nisi contrarium a lege explicetur. Nam id videtur ex praxi confirmari. Quando enim deprehenditur vinum illud, vel merces quæque prohibita, non solet peti gabella, sed poena.

DVBIVM XXIII.

Debeturne gabella ex rebus, quæ non ad negotiationem, sed ad proprium usum deferuntur, vel emuntur.

97 *Non debetur.* Non debetur. Quia gabella videtur solis negotiatoribus esse imposita, & gabellario de sola gabella ex mercatoribus procedenti assidet esse cura. Sic plures, quos afferunt Sanchez *dub.* 44. & Lessius *l.* 2. *cap.* 32. *dub.* 7.

98 *Debetur quidem.* Debetur equidem. Quia non semper sufficiunt gabellæ, quæ ex solis mercatoribus colligi possunt. Ita Sancius, & Lessius, *ubi supra.*

99 *Cum his opinor.* Cum his opinor, annotans tamen, maiores causas requiri ad iustitiam tributi in his rebus, atque idem facilius posse dissimulari cum illud defraudantibus.

DVBIVM XXIV.

Creditor Regis, qui nequit debitum ab eo recuperare: potestne non soluere ut sibi pro debito compenset, si eam gabellam Rex locauit alicui, in cuius præiudicium eiusmodi compensatio videtur resultare?

100 *Quæstiois statum.* Perfecto quando tributum non est venditum, vel locatum alteri à Rege, sed ipse Rex per suos ministros id exigit, omnes fatentur, posse à creditore Regis fieri compensationem si ceteræ conditiones requisitæ ad iustam compensationem adsint. Difficultas est, quando Rex locauit gabellam alicui, in cuius præiudicium videtur ea compensatio restituere, an possit adhuc creditor ille compensare sibi debitum non soluendo gabellam.

101 *Non potest.* Minime potest. Quia tunc creditor non compensaret sibi debitum illud ex bonis Regis, sed ex bonis conductoris gabellæ, quod quidem solus, & non Rex damnum ex tali compensatione sentiret. Sic Corduba *summ. quæst.* 95. *dub.* 3. Reginal. *tomo prim. lib.* 10. *numero* 83. *Græf. decis. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 125. *nn.* 39.

Potest omnino. Quia huic periculo se exponunt conductores, & ob id minoris conductum, quod sciant, à pluribus gabellam non demesse soluendam, ita Syluest. *v. Gabella, §.* 99. Sanchez, *hic.* *c.* 4. *dub.* 58. Molina *d.* 674. *numero* 10. Lessius *libro secund. cap.* 33. *dub.* 10. Valq. *hic.* *§.* 3. *dub.* 3. *numero* 33. Turrian. 2.2. *d.* 46. *dub.* 3. *numer.* 1. Nauarra, Molles. Bonac Barthol. a S. Fausto, Vega, & Malder. quos affert, & sequitur Dianap. 2. *tractat.* 2. *resol.* 16.

Hanc sententiam probabiliorē quidem eligo, fundamentum vero illud ab aliquibus Doctoribus citatis excogitatum infirmum, cum Petr. Valquez esse video. Nam si illud periculum iniuste patiuntur hoc non excusat debitorem. Probo autem conuenientius ex eodem doctore. Quia publicanus conducent gabellam non fit dominus iuris directi tributorum: hoc enim ius manet semper penes Regem, nisi quando Rex vendit marchioni, vel ciuitati tributa, ita ut dominium, vel quasi dominium in emptorem transfuset, quæ casu iam tributa non debentur Regi, sed illi Marchioni, vel ciuitati. Publicano autem non venditur tributum, sed usufructus, seu ius ad colligendam pecuniam debitam Regi pro vno, vel pluribus annis. Usufructuarius verò non habet plus iuris ad censum, vel redditum pecuniarium, nec habet dominium alicuius rei, sed ius ad illos redditus, quando Regi debiti erant. Ius uamque usufructuarij tandiu in eo durat, quamdiu dominium durat in domino, à quo ius usufructuarij perpetuo dependet. Vnde fit conductores gabellæ non habere ex conductione ius ad gabellam, nisi ad eam, quæ Regi deberetur: quare ex quocumque capite gabella Regi non esset debita, sine quia incipit esse iniusta, sine propter aliam rationem, conductor nullam ius in illam habet. Cum ergo in eo casu gabella non sit debita Regi ab eo, cuius Rex debitor est, non potest gabellarius ex conductione ius acquirere ad gabellam exigendam ab eo, cum non possit cogere nisi eos, qui Regi soluere deberent cuius loco subrogatur, ad exigenda ea solum, quæ Rex posset exigere.

DVBIVM XXV.

Compensatio potestne fieri à Regis creditore, quando debitum contractum fuit à Rege postquam gabella absolute debebatur?

Ex præfatis videtur inferri, compensationem fieri non posse à creditore Regis, quando debitum contractum fuit à Rege, postquam iam gabella absolute debebatur publicano, qui eam conduxerat, non dico, quando post conductionem gabellæ contractum fuit, sed quando contractum fuit, postquam gabella absolute debebatur, v. g. postquam contractus celebratus fuit, vel postquam

quam merces introducta fuisse, ex quibus gabella debebatur. Quæstio itaque, an in hoc casu a creditore regis possit fieri compensatio, non soluendo publicano gabellam?

104 Potest fieri. Quia etiam eo in casu Regi tributum soluendum non esset, si per se ipsum illud exigeret, nec publicano illud locasset. Ergo nec publicano conductori solui debet: cum ipse non habeat ius exigendi, nisi quando regi esset soluendum. Sic Valq. hic, §. 3. dub. 3. n. 41.

105 Fieri non potest. Quia creditor Regis ideo excusatur a gabella soluenda, quatenus in illis circumstantiis gabella esset iniusta, cum peteretur ab eo, qui supponitur, sufficienter contribuisse aliunde Regi ad publicas necessitates. Hæc autem ratio in casu nostro non procedit. Quando enim afferuntur, vel venduntur merces, ex quibus gabella debetur, hic subditus nihil Regi contribuat adhuc, nec Rex aliquid ei debet: Ergo tunc gabella iusta est, quam iam debet Regi, & Rex transfert totum illud ius in publicanum. Quare iam nullo modo Regi, sed soli publicano debetur propter iuris Regij in illum translationem. Quod autem postea subditus aliunde contribuat Regi, non tollit primum debitum, ad cuius iustitiam non attendenda est causa gabellæ pro tempore sequenti, sed pro tempore, quo absolute debuit solui. Ita Card. Lugo 10. 2. de iust. d. 36. n. 80.

106 Verius hoc mihi. Nulla enim subest ratio, ob quam iuste publicano, gabella illa denegetur, ad debitum Regis compensandum. Non enim potest retineri ob iniustitiam gabellæ, cum fuerit iusta hodie, quando solui debuit: nec etiam ob compensationem, cum publicanus nihil illi creditori Regis debeat, Regi autem iam hodie nullo modo debeatur gabella illa propter translationem totius sine iuris in publicanum, cui soli iam debetur.

DVBIVM XXVI.

Dubium negativum de iustitia Tributi, excusante ab eo soluendo.

107 DE tributi iustitia dupliciter dubitare potest. Primum, per dubium negativum, quando nec de eius iustitia constat, etiam per rationes probabiles. Secundum, per dubium positivum, quando sunt utrimque rationes probabiles. Loquendo itaque de dubio negativo quæstio an id excuset a tributo soluendo.

108 Excusatur quidem. Quia Cap. Prægnat, de censib. dicitur in omni censu oportere, ut ad quid, & quando per solui debeat, præsciatur. Et quia Cap. Quamquam, de censib. lib. 6. dicitur, pedagiorum exactiones tam iure Canonico, quam civili regulariter merito esse damandas. Sic Sylvest. Medina, Gabriel, Antonin. margarita, Rosel. Corduba, Caietan. Armill. Tabien. d. rido. Bartol. Cornel. & alij,

quos refert, & sequitur Sanchez in præfati cap. q. 1. art. dub. 6. numero secund. Villalob. Ioan. de la Cruz, & alij, quos affert, & sequitur Diana p. 3. tractat. tertio resolut. 39. Molina d. 674. numero 6. & 9. conclus. quint.

Non excusatur. Quia tributum affert pro sua iustitia præscriptionem, in dubio enim præsumendum est pro principe, quod iuste præcipiat, ac petat. Certe in dubio sententiæ iudicis parendum est, & in dubio iustitiæ legi, præsumi debet iusta. Ita Lessius lib. 2. c. 33. dub. 8. num. 64. Malder. 2. 2. ar. 5. cap. 6. dub. 4. Sotus, & Palacios apud Sanchez citatum Valq. hic §. 3. dub. 5. n. 78. Turrian. 2. 2. d. 46. dub. 6. n. 5.

Ego autem iudico, primam sententiam probabiliorē esse, stante vero dubio, & i. 2. Primam debita diligentia, ad illud expellendum. Si tamen præsumptio aliqua sufficiens ad iudicandum in dubio tributi iustitiæ, iam non erit subditus in dubio proprio, cum præsumptio illa partem contrariam fundet. Quando igitur iuri non potest, nec iudicari etiam probabiliter tributum esse iustum, non videtur obligandus subditus ad illud soluendum. Quia in dubio semper onus probandi incumbit ei, qui petit. Cum ergo Princeps, vel exactor tributi sit qui petit, ei incumbit onus probandi, tributum esse iustum, nisi afferat intentionem suam fundatam in præsumptione. Ergo dum is non probat positivè tributum iustum, non debet subditus obligari, quoniam non valeat positivè probare iniustitiam.

DVBIVM XXVII.

In dubio positivo, quando ad sunt rationes probabiles pro iustitia, & pro iniustitia Tributi, potestne subditus illud non soluere?

NON potest non soluere tributum. Quia Princeps sequens opinionem probabilē tributum imponit. Ergo subditus se debet eidem conformare, & tributum soluere, quod quidem iustum ex illa probabilitate opinionis procedit dubio existit. Sic Valquez §. tertio dub. quint. numero 78. Turrian. in præfati, d. 46. dub. 6. n. 5. Suarez d. 6. de legib. c. 28. num. 20.

Potest quidem non soluere. Quia subditus opinans probabiliter, præceptum esse illi- citum, vel excedere præcipientis potestatem, potest non obedire, ut multi probabiliter docent. Unde subditus potest amplecti opinionem probabilem contrariam de tributi iniustitia, & operari iuxta illam non soluendo. Ita Navarra de restituito libro tertio p. 3. dub. 13. Sanchez libro sexto Decalog. cap. tertio. numero septim. A fortiori idem docent, quotquot dicunt, subditum probabiliter indicantem, rem præceptam esse supra potestatem præcipientis, posse non obedire, ut latè probat Castro Palao tractat. 1. 6. 2. pan. 6. num. 5. Expresse

Expresse Lessius libro secund. cap. 3. dub. 8. n. 67. asserens, esse communem doctorum sententiam Malder hic, tr. 5. cap. 6. dub. 4. & alij multi, quos asserit Diana p. 1. tr. de parlamento, ref. 59.

113
Auctoris
resoluitur.

Existimo, in eo casu quo probabiles sunt rationes pro iustitia, & pro iniustitia tributi, Principem licet petere, & subditum licet negare. Quia uterque opinionem probabilem sequitur, & dari potest bellum iustum ex utraque parte propter ignorantiam veritatis, quæ ex una parte intercedit. Quamvis autem Valquez dub. 5. num. 6. asserat principem tributum imponendo, debere sequi opinionem probabilem, quia index est, alij tamen dicunt, satis esse, si probabilem opinionem sequatur. Lessi. & Turrian. ubi supra.

DVBIVM XXVIII.

Gabellarius dubitans de Tributi iustitia exigens sit peccatne si subditus Regia non sit, nec ad exigendum compellatur?

114
Status que-
stio.

Subditus compellitur à Rege, licet dubitet de iustitia tributi, non peccat illud exigendo, si tamen prius consulaverit viros doctos, & illis consultis adhuc dubium perseveret. Nam obedientia debita subditum excusat. Questio autem est, si non sit subditus, nec ad tributum exigendum compellatur, an illud exigens peccet?

115
Peccat, si
non sit sub-
ditus.

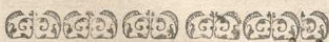
Peccat quidem si non sit subditus, nec compellatur, sed se ingereret cum tali dubio, ad tributum exigendum. Quia periculo errandi in re grani exponitur, cum ex huiusmodi dubio stare iustitiam videatur pro subditis, à quibus tributum est exigendum. Sic Mol. d. 674. n. 7. Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 7. & alij, quos asserunt.

116
Non pec-
cat.

Minimè peccat, etiam si subditus non sit, nec compellatur. Quia indicare potest Regem esse prudentem, neque imponere tributa absque doctorum hominum consilio. Ita Valq. quem citat, & sequitur Turrian. hic, d. 46. dub. 6. n. 4.

117
His adha-
reo.

His adhæreo. Quia si exactio tributi in non subdito iniusta esset, etiam in subdito esset iniusta. Subditus enim obedire nequit, si quod præcipitur iniquum est. Si igitur subditus excusatur à crimine, quod inducit sibi iustum imperari, cur ob eandem rationem qui subditus non est, non excusabitur. Obligari autem subditum à Principe non obstat, quominus à crimine excusetur, cum debeat præcepto iniquo non obedire.

CAPVT X.

Circa personas à Tributis, & gabellis solvendis exemptas.

DVBIVM XXIX.

Potesne Princeps exemptionem à Tributis solvendis vendere?

Etiam est posse Principem ex causa ista aliquos à tributorum solutione eximere, quomodo de facto novius in Hispania exempti sunt non ab omnibus, sed ab aliquibus solvendis. Quia ad rectam Reipublicæ gubernationem spectat, ut qui de ipsa eximie meriti sunt, & qui eam suo periculo, vel sanguine fuere tutati, peculiari-ter ultra alios remunerentur. Sanchez libro secund. Consil. cap. 4. dub. 60. Sotus l. 3. de iust. quest. 6. artic. septim. concl. 4. Molina d. 673. numero secund. Profecto hæc doctrina procedit, etiam si ex nobilitate, & exemptione alicui concessa, sequatur indirectè, quod alij plus solvant, decrefcente numero eorum: qui solvant. Potest enim intercedere causa, quæ id totum inflicet ob rectam (ut dixi) Reipublicæ gubernationem, quæ illi modice læsioni præponderat. Sanchez numero tertio. Unde etiam medici, Doctores, Milites, & alij similes, qui Reipublicæ utiles sunt, rationabiliter eximi possunt, & hac exemptione inuitari, ut ad aliquam Urbem adveniant, cui possint deferuire. Imò posse eis hanc immunitatem concedere Principes inferiores & communitates ipsas, fatetur idem Sanchez numero 8. cum alijs, quia per hoc non gravantur ceteri, in quorum commodum hæc exemptio ordinatur. Certum etiam est, Regem non posse licitè absque rationabili causa, & proportionata hanc exemptionem alicuius concedere. Quia hoc cederet in præiudicium aliorum, qui plus solvere cogentur. His præmissis, requiro, num Rex possit eiusmodi exemptionem, & nobilitatem non solum concedere ad remuneranda merita, sed etiam vendere.

118

Certa præ-
missa.

Minimè potest, nisi remittat de tributo debito partem illam, quam exempti debebant solvere. Quia alias reliqui plus solvere cogentur. Sic Sotus, Palacios, & alij apud Sanchez libro secundo consil. capit. 4. dub. 61. numero hanc.

119

Non potest
vendere

Potest equidem. Quia negari non potest, quod queat esse causa iustificans talem venditionem, etiam si non remittatur pars illa de tributo reliquo, v. g. si Rex haberet iustam causam exigendi à subditis ultra consuetum tributum, cuius loco venderet exemptiones illas,

120

Eam ven-
dere potest.

illas, vt pretio accepto populum ab illo alio onere nomi tributi liberaret. Vel quando populi parati non sunt, vt contribuunt necessarium pro aliqua virginti necessitate, cui pretio illo Rex potest promittere. Ita Cordaba, & alij, quos refert, ac sequitur Sanchez, *vbi sup. num. 6. Mol. citatur.*

121 Idem aliter, sed cum Molina admonuerim; quod ad fieri possit, hac esse vitanda. Quia non sine periculo maiorum postea onerum imponendorum fiunt.

DVBIVM XXX.

Quando is, cui Rex vendidit, vel locauit in Tributi exigendi postea illud alteri vendidisset, vel locasset iste venditor vel locator debetne secundo emptori, vel conductori Tributum soluere, quod alioquin soluere debuisset, si ius ad Tributum id non accepisset à Rege?

122 Non debet soluere. Quia ipse non vendidit, vel locauit nisi ius, quod habebat: non autem habebat ius exigendi à semetipso, cum nemo aduersus semetipsum ius non habeat. Sic Bart. Bald. Boët. apud Sanchez. l. 2. *confil. c. 4. dub. 19. n. 1.* Ipseque probabile esse proficitur.

123 Debet soluere. Quia hic vendit, aut locat ius illud, quod Rex habebat, & quod Rex prius in eum transferat: Rex autem habebat ius accipiendi etiam ab ipso gabellam. Ergo id totum secundo emptori, vel locatori dat, nam licet hoc ius confusum fuit in primo, postea tamen potest separari, & remanere in secundo: Sicut etiam ille primus dat ius, quod ipse habebat, ad gabellam exigendam ab ipso secundo, licet hoc etiam ius in illo secundo emptore, vel conductore confundatur. Ita Parladorus, & Berachinus, quos refert, & sequitur Sanchez *vbi sup. n. 2.*

124 Longè probabiliorem hanc sententiam esse crediderim. Nam si conduxisti fructus & redditus alicuius ducis, vel Marchionis, cui tu etiam solis annuum censum trium millium aureorum, & postea eiusdem Principis fructus, & redditus alteri locas: non videtur dubium, quod in iis cōcludatur annuus ille census, quem Principi illi soluis, & qui est bona pars illorum reddituum. Ratio est, quia tu censuris locare totum illud ius, quod Princeps habebat, in quo continebatur etiam ius ad censum à se soluendum. Similiter ergo in casu nostro transferre censuris totum ius ad gabellam à te soluendam. Vnde contraria sententia contraria fundamentum. Abnego enim, locari à te solum ius, quod tu habebas, sed locas totum ius, quod habebat Rex, & eodem modo, quo habebat.

DVBIVM XXXI.

Exemptio à Tributo soluendo concessa à Rege alicui, seruandane est à successore, quando concessa est in perpetuum?

125 Seruanda est equidem. Quia plerumque huiusmodi exemptio continetur absque remunerationem, quae plane concessio iam transit in pactum. Sic Lugo Card. *com. 2. de inst. d. 36. n. 98.*

126 Non est seruanda. Quia Rex nequit in successoris praedictum concedere regalia, & eius iura imminuere: qualia videntur esse tributa regi debita: Ita Bald. Greg. Lopez, quos affert, & sequitur Sanchez. l. 2. *Confil. cap. 4. dub. 61.*

127 Ego autem ex Cardinalis Sapientissimi ei haerens mente distinguo. Si concessa fuit mera voluntate, & sine causa sufficienti, reuocari à successore poterit, vel moderanda erit iuxta causae meritum, ne eius iura (haud iniuste) cedantur. Si vero concessa fuit ex causa, quae ob remunerationem, concessionem huiusmodi exigat, seruanda erit. Quia (vt Lugo ait) iam transit in pactum, & multo magis si ex contractu oneroso fuit concessa. Enim vero potissima radix exemptionis à gabellis pertinet ad personas Ecclesiasticas. De qua exemptione *Vol. 10. lib. 59. par. 2.* loquutus, plura in praesenti *Cap. ult. adiciam.*

CAPVT XI.

Circa res, vel contractus, ex quibus Gabella est soluenda.

DVBIVM XXII.

Debeturne ex permutatione gabella quando quis debebat pecuniam tibi, & postea pro debito triticum (v. grat.) soluit?

128 X quibus contractibus vel rebus gabella debeatur, haud potest regula generalis adici, cum res penes eos de quibus agitur, vel illae gabellae possint imponi. Postumus tamen doctrina generalis fieri tradendo regulas generales ad cognoscendum, quando, & quibus in casibus gabella debeatur.

tur, cum illa posita est vendentibus, vel ementibus. Et in primis, quia materia tributii odiosa est, debet emptio, & venditio strictè accipi cum alijs multis docet Sanchez libro secund. Confil. cap. quart. dub. 17. numero tertio. Unde nisi in lege tributii fiat permutationis mentio non debetur ex illa tributum, sed ex sola venditione, provt permutatione condistinguitur. Quando tamen gabella ex permutatione etiam, & ex venditione debetur, provt *Alcauala* debetur in Hispania, quam solus venditor solvere tenetur, in permutatione tamen uterque permutans solvere debet, quia uterque se habet vt venditor. Si tamen alter det librum, & pecuniam pro veste, debet solvere ex libro, quem permutat, non ex pecunia, quia illa non venditur, sed solum est pretium, ad emendam partialiter vestem, vt alios citans, annotat Turrian. hic. d. 4. §. dub. 8. numero tertio. & quinto. Si autem vna res, quæ permutatur, sit exempta à gabella, & alia pro qua permutatur, exempta non sit ille solus qui dat rem exemptam, debet gabellam venditori impositam, quia ille solus vendit rem exemptam. Idem Turrian. numer. 16. Quæstio itaque vtrum ex permutatione debeatur gabella, quando quis debebat aliquid tibi, & postea pro debito triticum soluit?

128 *Debetur gabella.* Debetur quidem. Quia si debebatur pecunia, illa solutio ex tritico iam est venditio tritici, ex qua gabella debetur. Sic nonnulli, quos refert Sanchez libro 1. confil. capite 4. dub. 2. §.

129 *Non debetur.* Non debetur. Quia triticum illud non venditur, sed traditur pro pecunia illa, quæ debebatur: ac perinde se habet, ac si esset bos, vel vestis, quæ debebatur: unde non est venditio, sed mera debiti solutio. Ita alij ab ipso Sancio citati, quos ipse sequitur.

130 *Cum alijs distinguo.* Alij vero aptius distinguunt. Si liberè, & sine necessitate fieri debet gabellam. Quia cum frumentum traditur pro pecunia debita, iam videtur esse venditio. Si verd id fit præter voluntatem ex necessitate, eo quod debitor non habebat aliud quo solveret, nisi triticum, gabella non debetur. Quia ex intentione solventis illa non est permutatio, nec venditio, sed mera debiti solutio, & res illa datur solum, quatenus æquivaleret pecunie debite. Mol. tom. 2. d. 366.

Idem assertio probabilis. Quia in hac materia, vt Dub. 33. præmissi, venditio strictè accipienda. Hoc probabile.

DVBIVM XXXIV.

Debetur ne gabella ex transactione, quæ fit ad litem terminandam?

Debet profecto. Quia illa est venditio, sic aliqui Doctores citati à Sancio l. 2. *Debetur.* Confil. c. 4. dub. 2. §.

Non debetur. Quia licet transactio sit propriè contractus, non debetur ex ea gabella, quæ debet solui ex sola venditione, vel permutatione, quia est diuersus contractus. Ita cum Lafarte Molina tom. 2. d. 336. Padilla, & Parladorus, quos refert, ac sequitur Sanchez ubi supra.

Scio, alios aliter respondere. Tiraq. enim de contr. gentilitio §. 1. gloss. 14. num. 6. 1. distinct. Auctoritas, qui dicens, debetur, quando fundus v. grat. litigiosus applicatur ei, qui eum non possidebat, dato aliquo pretio alteri in compensationem: secus vero quando remanet apud possessorem, dato aliquo pretio ei, qui non possidebat. Valquez autem hic, §. secund. dub. septim. numero 33. & Turrian. d. 4. §. dub. 7. aliter distinguunt. Nam vel, res, de qua erat lis, diuiditur, & per translationem pars datur vni, & pars alteri, & tunc non debetur gabella, quia nihil venditur, sed quasi per sententiam prolatam à litigantibus communi consensu litigiosa res diuiditur iis, qui ius pretendebant. Vel res manet tota apud vnum, & alteri datur pecunia in compensationem, & tunc gabella debetur, quia est venditio in ris, vel rei pro pecunia. Ego autem licet hæc sint satis probabilia, vtiorem putarem esse Thomæ Sancier sententiam, scilicet non deberi tunc gabellam, quæ ex venditione, vel permutatione debetur. Quia licet transactio in vtroque casu sit verus contractus, non tamen est propriè, & strictè venditio, aut permutatio, sed alius contractus innominatus, & ideo gabella, quæ ex sola venditione, aut permutatione stricta debet solui, ex illo non debetur.

DVBIVM XXXIII.

Debetur ne gabella ex emphyteusi, seu locatione ad longum tempus?

131 *Debetur quidem.* Debetur quidem. Quia ille contractus, æquualet venditioni, & hac prohibita, contractus ille prohibitus censetur. Sic aliqui Doctores citati à Sancio l. 2. Confil. c. 4. dub. 10.

132 *Non debetur.* Non debetur. Quia licet contractus sit similis venditioni, non est tamen propriè, & strictè venditio. Itaque Sanchez alijs citatis ubi supra.

DVBIVM XXXV.

Debetur ne gabellam, si donec omnia sua dona Antonio eo pacto, vt obligetur ad eius debita soluenda, & eam alendum?

Debet profecto. Quia illa est vera venditio, & permutatio, ex qua gabella debetur. Sic aliqui Doctores, quos refert Sanchez l. 2. Confil. capite 4. dub. 14.

Non debet gabellam. Quia non est vera venditio, Non debet.

venditio, aut permutatio, sed alius contractus innominatus, ex quo gabella non debetur. Ita ipse Sanchez ubi sup.

138
Placitum
Auctoris.

Profecto Thomae Sanci sententia difficultate non caret. Nam videtur vera esse venditio. Nisi dicat, reduci fortè ad contractum ludi fortuitum, quatenus contrahentes se exponunt fortuito periculo vitae breuioris, vel longioris ad alimenta, & grauiori, vel minori oneri debitorum soluendorum. Quod si facultates, quae donantur, excedant notabiliter onus illud, magis erit donatio sub onere, quam emptio, aut venditio. Ex donatione autem sub modo gabella non debetur, vt docet Molina *romo secundo d. 397. §. Ex his contra-ctibus.*

DV BIVM XXXVI.

Quando consanguineum retrahere potest ex Lege 70. Tauri rem aliquam alicui venditam eodem pretio: si tempore intermedio prior emptor alteri extraneo vendidit, & hic alteri, à quo postea consanguineum intra debitum tempus retrahit, debetur gabella ex illis intermediis venditionibus?

139
Nonnulli
suppono.

Quando consanguineus retrahit rem aliquam venditam alicui eodem pretio, quo vendita fuit, prout conceditur iure Hispano *Lege 70. Tauri*. Si gabella soluenda sit à solo venditore, hanc debet solus ille, qui primo vendidit, & pro illa prima vice, non illum primum emptorem, quando postea dat rem emptam consanguineo. Quia illa secunda non est noua venditio diuersa à prima, sed subrogatur consanguineus loco primi emptoris viens iure suo. Ad hoc autem requirunt, quod consanguineus intra tempus sibi concessum rem ad se retrahat, & vt eodem pretio, eisdem conditionibus, & necessitate retractus, volente consanguineo, vt iure suo, id fiat. Alioquin censetur noua venditio, & noua gabella debebitur. Anton. Gom. Matienzo, & alij, quos affert, & sequitur Sanchez *libro secundo consil. cap. 4. dub. 18. Valq. §. 3. dub. 3. num. 8. & 9. Turrian. hic d. 4. §. dub. 3. Molina romo secundo d. 371. Quæstionem vero, an gabella debeatur, si tempore intermedio prior emptor alteri extraneo vendidit, & hic alteri, à quo postea consanguineus intra debitum tempus rem retrahit.*

140
Gabella de-
betur.

Debetur equidem. Quia omnes illae venditiones intermedie fuerunt liberae, & non iure contractus. Sic Lazarte, quem sequitur Turrian. ubi sup. n. 16.

141
Non debe-
tur gabella.

Non debetur. Quia omnes illae fuerunt venditiones sub conditione, si consanguineus non retraheret intra debitum tempus, & adueniente retractu omnes annullantur, perinde ac si non præcessissent. Ita Molina citatus.

142

Hoc verius esse existimo adiciens, quando

gabellæ debetur ab emptore, vel etiam si à solo venditore deberetur, emptor tamen alijusmodi sibi onus soluendi gabellam pro venditore, consanguineum retrahentem non debere nouam gabellam propter rationem traditam, debere tamen reddere primo emptori gabellam, quam soluerat, sicut debet ei solvere omnes expensas in emptione factas, vt eum indemnem seruet, quemadmodum præfati doctores affirmant.

DV BIVM XXXVII.

Quando res dotales dantur marito aestimatae, ex eis debetur ne gabella?

Certum est non deberi, si fundus verbigrat. non aestimatus detur in dotem. Quia ibi nulla venditio inest. Requiro autem, num debetur, quando res dotales aestimatae marito traduntur?

Debetur gabella. Quia aestimatio illa emptorem efficere videtur. Sic nonnulli doctores.

Non debetur, siue ab initio conuentum sit de aestimandis rebus, siue non conuenit. Non debetur. Quia lex generaliter concedit ex rebus dotales gabellam non solum. Ita Sanchez *lib. 2. consil. c. 4. dub. 33.*

Verum Petr. Sanchez de iure Hispano loquitur. Seclauso tamen illo privilegio, & posito quod ex venditione qualibet gabella debeatur potest adhuc dubitari. Et quidem si non sit promissa dos prius in pecunia, sed detur fundus in dote, & aestimetur, crediderim, gabellam non deberi. Quia ibi nulla interuenit venditio, cum non detur fundus pro aliqua pecunia, vel pro alia re promissa, aut debita. Quando vero dos promissa fuit ex pecunia, & postea dantur alia bona aestimata loco illius pecuniae, seclauso alio periculo: assero gabellam deberi. Quia illa videtur esse venditio, qua marito, pro pecunia dotali debita, bona illa venundantur. Quod intelligo, quando aestimatio ad hoc fit, vt maritus acquirat dominium plenum illorum bonorum, & solum debeat, dissoluto matrimonio, valorem reddere: secus autem, quando aestimatio solum fit, vt constet, dotem solutam marito esse eius valoris, cuius promissa fuerat. Quam aestimationis diuersitatem explicat Molina *romo secundo d. 426.*

DV BIVM

DVBIVM XXXVIII.

Quando coheredes dividunt inter se hereditatem. & quia fundus indivisibilis est, alter alteri dat pecuniam, debeturne gabella?

147
Non debetur

148
Debetur plane.

149
Et heres, nonnihil adiciens.

Non debetur. Quia l. 35. tit. 18. l. 9. noue recipitur, gabellam soluendam non esse ex bonis defuncti, que diuiduntur inter heredes, etiam si pecunia, vel aliud inter personas illas intercedat, ut fiant æquales. Sic Sanch. l. 2. conf. c. 4. dub. 34. & alij.

Debetur quidem. Quia attentio iure communi, si gabella ex omni conditione debetur, & illa non accipitur, gabella soluenda est, & a fortiori quando fundus extraneo venditur, ut pretium diuideretur inter heredes. Quo casu etiam stante illa lege Hispana, qua nititur P. Sanch. credo deberi. Nam illa solum dicit, ne soluatur gabella ex bonis defuncti, que diuiduntur inter heredes, ut æquales redantur in hoc autem casu pecunia non interuenit solum inter ipsos heredes, sed inter emptorem extraneum, & heredes, qui fundum ei vendunt. Ita Card. Lugo to. 2. de iust. d. 36. n. 159.

DVBIVM XXXIX.

An in permutatione ex iure Hispano saltem debeat gabella ante traditionem, quando ex permutatione debetur?

150
Debetur quidem.

151
Non debetur.

152
Hoc verius.

Debetur quidem. Quia ex iure Hispano ex pacto non locatur obligatio civilis, & datur actio ante traditionem. Sic Lazarte apud Mol. to. 2. d. 37. col. 1.

Non debetur. Quia licet illud pactum obligationem inducat, tamen nondum est permutatio, que soli traditione perficitur. Ita Mol. ibi, & Turrian. hic, d. 45. dub. 6. n. 21.

Hoc verius esse iudico. Nam cum gabella non debeat ex omni contractu obligante, sed ex venditione, vel permutatione, non debetur ex illo solo pacto, ante traditionem.

Esco. & N. Theol. Mor. Tom. VII.

DVBIVM XL.

Venditio inducitne obligationem soluendi gabellam ante traditionem?

Inducit profecto. Quia venditio perficitur ante traditionem: Ergo ante traditionem rei venditæ obligationem soluendi gabellam inducit. Sic Mol. tom. 2. d. 37. col. 1.

Non inducit. Quia venditio non perficitur essentialiter, ante traditionem rei venditæ. Ita Valq. hic, §. 2. dub. 6. n. 27.

Ego autem cum Turriano in presenti, d. 45. dub. 5. n. 3. venditionem assero perfici ante rei venditæ traditionem. Vnde si gabella præcise venditioni imponatur, debetur, etiam si postmodum res non tradatur, & consequenter cum P. Mol. concedo, posse gabellarium illam exigere, licet contrahentes postea a contractu recederent, & pertinere ad illum, ad quem loco, ac tempore contractus spectabat, non ad eum, ad quem spectabat in loco, vel tempore traditionis, denique si tempore contractus erat immunitas, non debebatur, licet tempore traditionis, cessasset, & è contra. Ad do tamen, de facto non deberi in Hispania ex sola venditione ante rei traditionem venditæ, repugnante praxi, quia nunquam exigitur gabella ante traditionem: alioquin si venditor rem nondum traditam venderet secundo emptori, deberet duplicem gabellam soluere: quod credibile non est. Porro cum hæc pendeat ex vi interpretante gabellæ legem, consulenda est consuetudo. An vero debeat solui gabella solum in loco, ubi sit contractus, vel ubi res traditur, consulenda sunt peculiare Regni illius leges, quas recitat P. Mol. d. 679.

DVBIVM XLI.

Debeturne gabella ex venditione, ante quam pretium sit solutum, si res tradita sit?

Debent quidem. Quia sufficit alterutrum ad debendum gabellæ, quod vel res, vel pretium traditum sit, nam eo ipso quod pretium venditor accipit, vel rem suam tradit emptori, sufficienter disposuisse videtur de re sua ut ratione illius gabellam debeat soluere. Sic Turrian. hic, d. 45. dub. 5. n. 19.

Non debetur, donec pretium accipiat. Quia gabella exigitur ex lucro venditionis: ergo antequam lucrum illud sit, non debet cogi, ad pensionem ex illo soluendam. Ita Lugo d. 36. n. 163.

Profecto si æquitas consulenda sit, verius dixerim, venditorem non debere gabellam soluere, donec pretium accipiat. Vnde a fortiori si neque habet spem illud recipiendi.

153
Obligatio nem inducit.

154
Non inducit.

155
Auctoritas sententia.

156
Debetur quidem.

157
Non debetur.

158
Quid dicendum expresse.

quia emptor effugit, non debet gabellam solvere, uti Sanch. aduertit l. 2. conf. c. 4. dub. 38. Qui hoc etiam concedit, quando emptor pretio rem vera soluit, pro emptori, vel proximate, cui res vendenda tradita fuerat, & hic, pretio recepto aufugit, quia non videtur equum afflicto addere afflictionem, & exigere ab eo partem pretij, quod abique sua culpa non accepit. Vnde etiam infert Dub. 37. nu. 9. cum aliis, quos citat, quando aliquid pecunia credita venditur, gabellam non deberi, donec pretium soluantur. Assentior omnino.

DVBIVM XLII.

Fit venditio cum pacto de retrovendendo, seu de redimenda re, reddito pretio intra certum tempus ad arbitrium venditoris, & tunc gabella soluitur: Porro debeturne noua gabella, quando venditor reddito pretio rem suam redimit?

159
Recolo
plures mo-
dos, quibus
contractus
dissolui po-
test.

Recolo plures modos, quibus contractus dissolui potest. Primo, si solui poterit ex consensu contrahentium, qui si incontinenti, & sine intervallo, antequam ad alia digrediantur, contractum dissoluant, gabella non debetur neque ex resolutione, neque ex ipso contractu. Quia perinde reputatur, ac si contractus factus non fuisset. Sanch. aliis citatis l. 2. conf. c. 4. dub. 39. n. 7. Secundo ex pacto contrahentium, qui in ipso contractu, vel in continenti verbis directis conueniunt, ut si pretium intra tot dies non solvatur, res putetur non vendita, quod appellatur *pactum legis commissoriae*. Vel ita ut si intra talem terminum alius emptor cum maiori pretio inueniatur, res non sit vendita, quod appellatur *in diem adiectio*. Certè in his casibus gabella non debetur neque in contractu, nec in eius dissolutione, si pactum in venditione, vel in continenti verbis directis appositum fuit. Quia impleta conditione celeriter non facta antea venditio. Sanch. dub. 39. n. 9. plures afferens. Tertio potest dissolui ex eisdem duobus pactis non directè, sed verbis obliquis impositis in contractu, ut si dicatur, si non solueris, vel si alius emptor occurrat, res renertatur, redeat, pertineat ad me, &c. Quo casu gabella debetur ex venditione. Quia fuit vera venditio. Non tamen ex dissolutione. Quia non est venditio, sed rescissio prioris venditionis ex pacto in ea appposito. Sanch. *ibid.* n. 10. Molina d. 679. §. *Dubium est*. Quarto denique potest dissolui ex pacto in ipsa venditione, vel in continenti appposito de retrovendendo, seu de redimenda re, reddito pretio intra certum tempus ad arbitrium venditoris. Tunc quidem venditione prima debetur gabella ex communi sententia Doctorum, quos affert, ac sequitur Molina d. 374. §. *Dubium est*. Sanch. dub. 39. numero 11. Quia illa prior fuit vera venditio, & transiit absolute dominium in emptorem, & ita de facto soluitur gabella, quando census redimibilis venditur. Iam

quiro, num postea noua gabella debeat in redemptione, quando venditor dato pretio, repetit rem suam.

Non debetur. Quia illa non est noua venditio, sed prioris dissolutio ex pacto in ea incluso. Sic Mol. & Sanch. *ubi sup.* Valq. *hic*, d. 100. 358. dub. 2. n. 5.

Debetur quidem. Quia sicut prima venditio vere venditio fuit, eo quod pretium traditum est, & res accepta: sic redemptio illa est noua venditio, eo quod pretium pro merce redimenda de nouo tradatur. Ita nonnulli doctores.

Primam sententiam longe virorem defendo, repens utique non esse illam nouam venditionem, sed dissolutionem prioris. Si tamen pactum illud de retrovendendo, non fuisset appositum in prima venditione, sed postea ex intervallo apponeretur, iam illa redemptio esset noua venditio, & non sequela prioris, atque ideo ex ea noua gabella deberetur. Vnde si venditio fiat cum pacto de retrovendendo vique ad sex annos, & postea, nondum sex annis elapsis, ad alios sex terminus prorogetur, & anno octauo (v. g.) redimatur: debetur noua gabella. Quia non resoluitur contractus ex vi prioris conditionis, sed est noua venditio omnino distincta. Idem assero, si pactum non fuisset de retrovendendo simpliciter, sed de iure prelationis, & quando emptor rem illam venderet, deberet primus venditor praferri eodem pretio pra omnibus aliis, quia illa non esset proprie resolutio prioris contractus, sed noua venditio distincta.

DVBIVM XLIII.

Cum rescinditur contractus à minori factus, gabellarum debeturne restituere ei gabellam, quam ex venditione soluerat?

Potest rescindi contractus venditionis ex aedilicio edicto ob vitium rei venditae à Rescindi venditore occultatum. Quo casu gabella potest committi soluta non esse à gabellario restituenda docet 11. alius, Sanch. l. 2. conf. c. 4. dub. 40. n. 1. & Mol. d. 353. pluribus adductis. Quia rescissio illa valida fuit, licet petente emptore rescindi valeat: Ergo gabellarius acquisiuit ius ad suam gabellam absolutum. Potest etiam rescindi venditio ex remedio l. 2. C. de rescind. vend. propter laesionem ultra dimidium iusti pretij, quo casu gabellarius non debet gabellam prius acceptam reddere. Quia etiam tunc venditio fuit valida. Debet autem damnum gabellae sustinere, qui iniuste laesit: ita ut si venditor emptorem decepit, debeat illum indemnem seruare: si forte gabellam soluerit, & è contra emptor venditorem, si illum decepit. Molina d. 349. Turrian. *hic*, d. 45. dub. 8. n. 18. Sanch. alios referens *ubi supra* n. 2. Potest etiam rescindi, eo quod metu vel dolo venditoris vel emptoris facta venditio fuerit, & tunc gabellam solutam restituere debet, qui soluit, vel metum iniustum

iniustum appositum. Quia qui iniustitiam commisit tenetur alterum indemnem servare, & integrum damnum restituere. Sanch. n. 4. Mol. d. 352. concl. 3. & 4. Denique (vt ad questionem accedimus) potest rescindi contractus à minori factus, eo quod in eo se laesum prætendat. dubium itaque est, an tunc gabellarius debeat minori restituere gabellam, quam ab eo ex venditione accepit.

164
Non debet gabellarius restituere.
Non debet restituere, sed licet eam retinere potest. Quia prior venditio valida fuit, licet postea rescindi posset. Quare si minor soluerat totam gabellam, ipse solus eam perderet si alius contrahens partem, vel totam solverat, singuli perderent id quod tradiderant. Hinc enim periculo se expoluit, qui cum minore contraxit. Sic Mol. to. 2. d. 573. §. illud est observandum, alios citans.

165
Restituere debet.
debet restituere minori gabellarius gabellam, quam ab illo ex contracta venditionis accepit. Quia rescissio illa contractus omnia in pristinum statum restituit. Leg. Quod si minor, §. restituitur, ff. de minorib. Ita Sanch. dnb. 40. sine.

166
Primum sententiam defendo.
Primum sententiam teneo. Nam Lege Quod si minor, qua p. r. hom. Sanchez nititur, solum est sermo de restitutione in ordine ad contrahentem cum minore, à quo debet minor restituere quoad omnia pristinum in statum. Quæ ratio non videtur procedere contra fiscum, cui gabellam soluit verè debitam. Nulla enim læsio præcendi potest ex eo, quod vnus debitum soluerit: sicut si baillo pretium soluit, vt rem venditam domum ferret, non potest postea restitutione obtemperare, & venditionis rescissione, petere à baillo pretium illi solutum: sicut neque à Notario pretium ei solutum ob venditionis instrumentum. Quia hæc omnia erant vera debita solvenda. Idem ergo dici debet de gabella soluta ex venditione, quæ non minus debita erat fisco, quam pretium instrumenti, Notario, vel Iudici, qui authoritatem præbuit.

Et o vediti sūt, vt ex vi illius postea redimantur, non deberi novam gabellam in redemptione. Quia ille nō est novus contractus, sed prioris resolutio ex pacto in eo appositæ. Sed verò tale pactū appositū à principio nō fuisset, sed postea ex conventionione partium redimatur eodem pretio, nonā gabellam deberi. Quia illa non est contractus prioris executio, sed novus contractus. Ex Molina citato. Secundo, an ex censu reservatio debeatur gabella (census reservatio est, quando Petrus dat Antonio prædium quoad utile, & directū dominium pro censu annuo duodecim aureorum v. gr.) respondeo gabellam non deberi. Quia illa non est propria venditio, imo nec permutatio, sed est reservatio illius iuris, quæ Petrus transferens suum prædium in Antonium, reservat sibi ius accipiendi de fructibus illius duodecim aureos annuos, quod ius Antonius non dat Petro, sed ipse Petrus dans prædium quoad reliqua, reservat sibi illud ius. Aliud esset, si pecunia aliqua admisceatur, quam Antonius daret de præfenti pro prædio simul cum annuæ pensionis reservatione. Tunc enim ex pecunia illa gabella deberetur. Quia esset pretium prædij pro ea vendita. Ex Mol. to. 2. d. 382. Item ad nostram dubiam accedo questionem, requirens, num ex censu vitalicio gabella debeatur, quando imponitur, vel si illius possessor alteri vendat?

Non debetur. Quia illa non est propria venditio, sed contractus quidam aleatorius, vt al. securacionis, vel sortium. Sic Sarmiento l. 7. tur gabella. select. interpret. c. 1. n. 40.

Debetur planè. Quia emitur ius super prædia hypothecata, ad percipiendam partem ex fructibus per totam vitam, sicut si emeris usufructum in vitam. Ita Mol. d. 384. §. An verò, cum aliis communiter.

Veriorem hanc sententiam esse crediderim. Nec enim est necessarium ad venditionem, quod res, quæ venditur sit perpetua, potest namque vendi creditum: quod habes adversus Petrum, & ius ad vnicam solutionem: Ergo à fortiori vendi poterit ius ad plures solutiones per singulos vitæ emptoris annos.

DVBIVM XLIV.

Debetur gabella ex censu vitalicio, quando imponitur, vel si alius possessor alteri vendat?

167.
Varia hic
quæstiones
excitantur.
An debeat
tur gabella
ex censu
redemptione:
Varias quæstiones in præfenti Doctores rei intelligentiam, duas. Prima est, an ex censu excitantur. sus redemptione gabella debeat: Suppono, quando instituitur census sine redimibilis, siue irredimibilis, gabellam deberi, quia est propria venditio. Vnde si is, qui censum possidet, illum alteri vendat, debet etiam gabellam. Quod tamen in hispania non servatur in censibus, quos Rex soluit, quos vulgo *lucros* vocitant. Ex his enim non solum quando primò emuntur à Rege gabella non soluitur, sed neque etiam quando possessor illos alteri vendit. Molina cum aliis to. 2. d. 384. Quod quidem in honorem, & gratiam Regij census fuit introductum. At de censibus redimibilibus respondeo quæstioni, si cum eo pa-
Esob. & Mand. Theol. Mon. To. VII.

DVBIVM XLVI.

Qui solum debet solvere gabellam ex negotiatione, qualis est Clericus, debetne illam quando aliquid emit ad suum usum, & postea, mutato consilio, illud maiori pretio vendit?

Debet gabellam. Quia Lege Hispana §. 1. d. 7. par. 5. dicitur portantem aliquid Gabellam ad suum usum non debere gabellam, nisi debet. postea illud vendiderit. Ergo Clericus ille vendens postea, quod ad proprium usum emerat gabellam solvere tenebitur. Sic nonnulli doctores.

D d 2 Gabellam

168

An ex censu reservatio gabella debeat? Et quis eius reservatio?

169

Non debetur gabella.

170

Debetur quidem.

171

Verior hæc sententia mihi.

172

Gabellam debet.

173
Non debet
gabellam.

Gabellam non debet. Quia illa non fuit vera negotiatio, quae tunc solum datur, quando aliquis emit ad vendendum, & lucrandum. Atque licet postea venderit cum lucro, non tamen ad illius finem emit. Ita Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 46.

174
Hoc teneo,
& confir-
mo.

Hoc teneo, & confirmo ex iis quae Doctor ipse loco citato tradit, nempe gabellam debitam ab iis, qui portant aliquid ad vendendum, non deberi ab eo, qui emit, vel portauit ad proprium vium, licet postea, mutato consilio, id venderit. Probatur ex Leg. vii. C. de imponenda lueratiua descripti. l. 10. ubi gabella imposita rebus ad portatus titulo lucratio, non debetur, quando contractus in suo exordio non fuit lucratius, licet postea res lucri titulo in dominium alicuius incidit. Quia origo, & primordium est attendendum. Nec obstat lex Hispania illa, qua prima sententia protegitur. Id enim intelligitur, quando statim ille vendidit. Quia praesumitur ad vendendam rem illam deponasse. Debetur autem gabellam ex venditione sequenti, quando ea debetur ex omni venditione, & ille non est aliunde à tali gabella solvenda immunis, vt de Clerico innuitur.

CAPVT XII.

Circa locum soluendi Tributi.

DVBIUM XLVI.

Si res, circa quam fit contractus, & quae tradenda est, sit in Hispania, & contractus fiat in Gallia: an Tributum soluendum sit in Hispania?

175
Plura praemitto circa locum ubi tributum est soluendum.

Circa locum, ubi gabella soluenda sit, multa ex legibus municipalibus dependet, plures ex iis, quae ad Hispaniam pertinent affert Mol. ro. 3. d. 676. Loquendo autem in genere, certum est gabellas, quae ad vectigalia, & portoria pertinent, deberi ibi, ubi merces adportantur, vel introducuntur. Tota itaque difficultas est de gabellis, quae ex contractibus debentur, an soluendae sint in illo loco, ubi contractus executioni mandatur. Et quidem leges ad fraudes vitandas, & dubia tollenda, assolent explicare, ubi, & quibus soluenda sit gabella ex contractu debita, & quae leges consulenda, & obseruanda erunt. Ad nos solum attinet dicere, seclusis his legibus, quid sequeretur praecise ex gabellae impositione. Regula itaque generalis est, quod attendantur verba legis, quibus gabella imponitur. Aliquando enim imponitur soli contractui: aliquando traditioni, aliquando vero ipsis bonis, de quibus contrahitur. Quando lex imponit tributum soli contractui ibi debetur, ubi

contractus perficitur, in ratione talis contractus, licet bona ibi non essent, sed alibi. Ita dicendum esse de iure communi docent Bald. & Panormit. quorum sententiam commendat Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 42. n. 3. Cardinalis autem Ioan. de Logoto. 2. de iust. d. 36. n. 174. apte adnotat id etiam ex iure communi habere exceptionem. Nam ex eo iure statuitur, contractum ibi censeri factum, ubi contrahens se ad soluendum obligauit: quare si Romae te obligas ad soluendum matris, poteris Matriti conueniri. L. Contraxisse. ff. de actionib. & leg. Quere. ff. de solut. Quare cum res immobiles, & solo affixae, non possint solui, nisi ubi sunt, earum locus videtur attendendus ad gabellae solutionem, loquendo de iure communi. Iam igitur quaesierim, an si res, circa quam fit contractus, & quae tradenda est, sit in Hispania, & contractus fiat in Gallia, tributum sit in Gallia, an in Hispania soluendum?

Soluendum est in Gallia, non in Hispania. Quia gabella non potest exigi nisi à subdito: sed Gallus existens in Gallia, non est Hispanus, sed subditus: Ergo quando in Gallia vendit alteri bona, quae habet in Hispania, non potest à rege Hispaniae ex eo gabella peti. Sic Lazarte apud Mol. ro. 3. d. 676.

Soluendum est in Hispania, non in Gallia. Quia ubi res, seu bona de quibus fit contractus tradenda est, ibi tributum soluendum esse est in Hispania legem contraxisse imperator. Ita Mol. ubi sup. prima non Bald. ad Leg. Multi interst. ff. si quis alteri, vel in Gallia, sibi, & alij multi, quos refert Bertachinus, de gabellis p. 6. n. 3.

Probabilior hac mihi sententia. Nam si bona quae ille vendidit sunt praedia, vel domus, quas in Hispania habet, vel etiam si sint bona mobilia, obligauit se per contractum ad ea tradenda in Hispania: conueniri potest super eo contractui in Hispania, atque adeo quoad illam contractum sit subditus, & capax obligationis gabellam soluendi.

DVBIUM XLVII.

Quando contractus fit per procuratorem, debeturne Tributum, ubi procurator contrahit?

Debetur quidem ubi procurator nomine alterius contrahit, non ubi ille cuius nomine contrahit adest. Quia ex facultate ubi procurator illius agit personam. Sic ratur en- Lazarte cum Baldo, quos refert, ac sequitur trahit. Mol. d. 676. n. 4.

Non debetur ubi procurator contrahit, sed ubi adest ille, cuius ex nomine fit contractus. Non debetur. Quia gabella non soluitur à procuratore, cum ipse ibi, sed ipse verè non contraxerit, sed Gallus, v. grat. ubi eius medio ipso. Gallus autem in Gallia degens, domum non est subditus Regis Hispaniae. Ita nonnulli adest. Doctores.

Primam sententiam longè veriore eligendam duxi. Nam quando Gallus in Hispania contractat per procuratorem, debet ibi gabellam, quia in eo.

quia iam censetur ibi praesens in illa adesse, & sicut ratione illius contractus potest inibi contineri, poterit etiam ad soluendam gabellam debitam ex illo contractu obligari. Alioquin nec deberent solvere vectigal famuli, vel miliones, qui in Hispania merces Galli manentis in Gallia deportant. Quia ipsi non portant merces suo nomine, nec solvunt vere gabellam, sed dominus mercium, qui non est subditus. Caterum quoad illum actum est subditus, quia qui per alium mittit merces, subditus se legibus loci, ad quem eas mittit.

DVBIVM XLVIII.

Quando contractus fit per litteras hinc inde datas, debeturne gabella in loco, ubi secundum contrahens, acceptis litteris alterius, consentit?

183
Debetur
ibi.

Debetur ubi secundum contrahens, acceptis litteris alterius, consentit. Quia inibi contractus perficitur, ob quem gabella debetur. Sic Lazarte apud Mol. to. 3. d. 676. numero 4.

184
Non debet
ibi.

Non debetur ibi, sed ubi primus litteras ad illum immisit. Quia non perficitur venditio, donec consensus secundi, & eius acceptatio ad notitiam primi deveniat Ita Mol. ubi sup.

185
Auctoritas
resolutio.

Profecto hoc pendet ex cognitione quando, & quomodo requiratur notitia illius acceptationis, ut contractus sit perfectus, & neuter contrahentium recedere valeat, de quo sapientissime de more Card. Lug. to. 2. de inst. d. 22. de Contract. sect. 3. Iuxta cuius doctrinam dixerim ibi gabellam deberi, ubi vicinè perficitur contractus, qui antea nondum erat perfectus, & irrevocabilis.

DVBIVM XLIX.

Contrahentes possuntne ante contractum conventiones facere cum gabellario ut partem gabellae debite remittat, ut inibi contractum efficiant?

186
Nonnulla
praemittit.

Existimo posse contrahentes (si non sit lex aliqua municipalis contraria) ad vitandam solutionem gabellae appositae contractui, transferre se ad alium locum ab ea gabella immunem, ibique contractum celebrare, quando bona non remanent necessario tradenda in loco, ubi gabella exigitur. Bertachin. in dictionar. v. Gabella, & alij, quos sequitur Sanch. lib. 2. consil. caput. 4. dub. 42. numer. 3. Quaesierim autem, an contrahentes possint conventionem facere cum gabellario, antequam contrahant, ut partem gabellae debite remittant, ut ibi contrahant, & non aliam excedant ad locum?

187
Non possunt.

Minime possunt. Quia contrahentes debent ex lege solvere tantum pro gabella quare nequeunt de illo detrahere. Sic nonnulli doctores.

Esob. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

Possunt omnino cum gabellario pacisci, ut partem remittat. Quia licitum eis est, ad alium pergere locum, & illud lucrum alterius loci gabellario dare. Ita Valq. §. 2. dub. 9. Turrian. hic, d. 45. dub. 8. n. 14.

188
Possunt
quidem.

Existimo, id neque esse iniustum, vel illicitum. Cui resolutioni non obstat, quod contrahentes debeant ex lege solvere tantum pro gabella. Fateor enim debere ex lege solvere summam illam lege praescriptam, nisi Rex, vel qui eius habet auctoritatem, in totum, vel in partem remittat. Gabellarius ergo, cuius interest, & qui potestatem habet, remittit partem, & hoc propter suum lucrum, quam remissionem licite acceptare, & procurare potest contrahens, quia ipse ante factum contractum nulli debet gabellam. Quod quidem minimè admitterem in decimis Ecclesiae debitis, si verb. grat. aliquis pacisceretur cum Parocho, ut si ad eius Parochiam veniret, partes decimarum remitteret, & Parochus consentiret, ne illud lucrum perderet. Quia decimae non ex Parochia, sed ex Ecclesiae praecipito debentur integre danda alicui Ecclesiae ministro, cui praecipito ille non satisfaceret, dando vnam partem ex conventionione cum Parocho facta, Valq. de benef. c. 1. §. 1. dub. 3.

189
Hanc sententiam
defendo.

190

CAPVT XIII.

Circa alias res, ex quibus Tributum debeat solui.

DVBIVM I.

Cum res aliqua centum aureis verb. gr. venditur, sed pro venditione facienda venditor decem aureos insumpsit, ut proxeneta, praconi, & aliis solueret: Gabella debetne ex centum aureis integrè solui?

191
Nonnulla
suppono.

Egi in superioribus, an ex rebus necessariis, vel ex iis, quae ad propriam usum emuntur, aut de sumptibus gabella debeatur? Nunc adicio ex quibus rebus aliis soluenda sit, quod quidem pendet ex legibus municipalibus circa singulas gabellas, quibus solent varia privilegia concedi variis mercibus, v. g. libris, armis, agriculturae, & aliis, ut à gabellae solutione eximantur, quae leges erunt consulendae; plures quoad aliquas gabellas Hispanas recole apud Mol. to. 3. d. 664.

192

Nunc in genere discepto de qua quantitate soluenda sit gabella quando verb. grat. decima, vel vigesima pars pretij pro gabella soluenda sit à venditore, & res aliqua venditur centum aureis, sed pro venditione

venditione gerenda venditor decem infum-
pfit, vt folueret proxeneta; praconi, Notario,
& aliis, quæritur, an gabella folui debeat ex
centum, an ex folis nonaginta, quæ remanent
venditori?

193
*Ex folis
nonaginta
foluenda
est.*

Ex folis nonaginta qui remanent vendi-
tori foluenda est, non ex decem aureis illis, qui
infumpti fuere, vt proxeneta; praconi &c. fie-
ret satis. Quia infumptio illa necessaria fuit
ad venditionem, quæ aliter non fieret. Ergo
pretium contractus illius erunt folummodo
nonaginta aurei, ex quibus folum gabella
debeatur. Sic nonnulli, quos affert Lazarte
apud Molinam *to. 3. d. 679.*

194
*N. est
soluenda ex
toto pretio, non pe
centum aureis non de-
solis nona-
ginta.*

Non folum ex nonaginta aureis, qui ven-
ditori remanent foluenda est gabella, sed ex
toto pretio, non pe centum aureis non de-
solis nona- ductis oneribus, nisi lex aliud explicet. Quia
illud totum est rei pretium. Ita cum Lazarte
Molina *ibid.* & alij, quos affert Sanchez *l. 2. con-
fil. 6. 4. dub. 4.*

195
*Hoc proba-
bilis esse, si lex dicat, quod foluatur decima pars verb.
imo ex pra-
xi certum
iudico.*

Sed, Bertachinum, & Tiraquellum citatos
à P. Vasquez *hic, §. 2. dub. 9. num. 15.* afferuisse,
si lex dicat, quod foluatur decima pars verb.
grat. ex pretio à venditore recepto, foluendam
esse gabellam deductis aliis oneribus, ex eo,
quod remanet. Si vero dicat, vt foluatur ex
pretio, quo res vendita fuit, foluendam esse
ex pretio, non deductis oneribus.

196
Probabiliorem autem iudico secundam
esse sententiam, si lex aliud non exponit. Nam
praxis ita habet, & alioquin deducendæ
etiam essent expensæ factæ in adportandis
mercibus, imo & in acquirendis, vel facien-
dis eis, quod esset absurdum. Nec in decimis
Ecclesiæ foluendis huiusmodi expensarum
ratio habetur, sed iis non deductis, ex totis
fructibus integra decima soluitur.

D. V B I V M L I.

*Si gabella tota à venditore soluenda sit,
& emptor assumat in se onus illam
soluendi: tunc ad gabellæ solutionem
solumne computandum est, quod
datur venditori, sed etiam ipsa
gabellæ?*

197
*Status qua-
stionis.*

Totalum Dubij explico. Venditori dantur
pro merce mille libræ, & gabella est dec-
cima pars; quæstio, an sufficiat soluere
centum, vel an rursus ex his centum debeat
folui pars decima?

198
*Debet sol-
ui.*

Debet quidem folui. Quia gabellæ ipsa tota
fuit pars pretij, quo res emptæ est ab emptore,
qui in partem pretij promissit etiam ga-
bellæ solutionem. Si ergo ex toto pretio debet
folui decima, non sufficit soluere ex 1000.
datis venditori, sed debet folui ex 1100.
libris, quæ sunt illius mercis pretium. Sic
Molina *tom. 3. d. 678. numero 7.* Vasquez
hic, §. secund. dub. 9. numero 15. Turtian. *d. 45.
dub. 8. numero 9.* & alij, quos refert, ac te-
quunt Sanchez *libro secund. consil. c. 4. dub. 4.
numero 5.*

199 Solui minimè debet. Quia daretur processus

in infinitum. Nam si pro illis centum gabel-
lario datis deberet ea decima folui: Ergo pro
hac decima deberet folui alia, & pro hac alia
Semper enim eadem ratio procedit, quod
totum idest pars pretij, & ex toto pretio de-
cima debetur. Ita alij qui doctores, consequen-
ter equidem. Vnde cum Lazarte apud Molinam
negarit, post soluta decem pro illis centum,
debere folui aliud pro illis decem, ipse
Molina inconsequenter hoc à Lazarte dici
probat.

Ego quidem primam sententiam veram
esse defendo: secundæ autem assertoribus re-
spondet Molina, ex æquitate, & vii videri non
soluendum pro illis decem aliud, quamvis in
rigore solui deberet. Attamen facilius respon-
deo cum Cardinali Lugo *hic, d. 36. numero
182.* non sequi processum in infinitum: ad
quem vitandum, & foluendam gabellam
æqualem computandum esse, quod datur
venditori, & danda esse gabellario novam
partem illius summe, quæ data est libera ven-
ditori, vt si v.g. sunt venditori data 900. libe-
ra, danda sunt 100. gabellario, hoc enim pacto
habebit integram decimam totius pretij,
cum pretium totum sit 1000. ex quibus ga-
bellarius habet 100. pro gabella.

D. V B I V M L I I.

*Ad gabellam soluendam, computan-
dumne est, quod licitatori datur,
pretium mercis an-
genti?*

Quando in publica subhastatione pro-
mittitur ei, qui licitatus fuerit so-
pra alios, quod sine ipse sit, vel non sit.
sit ultimus, dabitur ei quarta pars, verb. grat.
eius augmenti, quod supra præcedentes ob-
tulit. dubitatur itaque, an ad soluendam ga-
bellam computandum sit totum pretium, quod
ultimus obtulit, & soluit, an vero id, quod re-
manet venditori, deductis illis, quæ ex pacto
præcedenti reddi debent iis omnibus, qui li-
citando, pretium auxerunt.

Deducenda sunt illa, quæ licitatoribus
soluuntur, & folum ex reliquo gabellam
soluendam. Quia illa alia pretium imminuunt.
Sic Parladorus quem refert, ac sequitur Sanchez
*libro secund. Consil. cap. 4. dub. 4. nu-
mero 4.*

Non sunt deducenda illa, sed ex toto pretio
gabella soluenda. Quia sicut non deducantur
alia expensæ, ita non debent deduci ea, quæ
ex tali pacto soluuntur. Ita Molina *tom. 3. d.
679. n. 2.* citans alios: adicit tamen, nisi con-
suetudo contraria sit.

Ego autem distinctione vtendam existimo,
si in rigore loquamur, nisi vltus leges tem-
perauerit. Vt scilicet folummodo deducen-
dum sit id, quod datur emptori ob vlti-
mam licitationem ab ipso factam, non quod
aliis datur, qui pretium auxerunt, & non
emunt, nec etiam quod datur eidem em-
ptori ob priores licitationes ab ipso factas,
supra

supra quas alij postea obtulerunt. Ratio est, quia illud est pretium datu ab emptore, quod ipse offert, & soluit pro re: hic autem emptor, qui inuenit iam oblata 32. pro re illa, & ipse offert 40. re vera non offert nisi 38. precedente pacto, quod quarta pars augmenti esset quasi non oblata, sed ipsi remaneret. Ergo pretium, quo emit, sūt 38. adeo ut si illud esset pretium summum, venditor iuste ei venderet, nec aliquid restituere teneretur; quia non accepit ab eo, nisi 38. Ergo ex illis soli solui debet gabella. Quod autem non debeat deduci, quod aliis prioribus licitationibus soluitur, similiter ostenditur: quia pretium non est quod manet liberum venditori deductis expensis, quas in venditione fecit: sed quod soluitur ab emptore; sicut etiam gabella, quam venditor soluit, intrat in pretium, ideo si illa 38. excederent pretium ipsum summum, deberet excessus emptori restitui, etiam si soluta gabella, & solutis iis, quae prioribus licitationibus debentur, non maneret venditori nisi pretium ipsum: quia considerandum est, an emptor plus soluat de suo, quam res valeat alioquin patitur iniuriam, cum cogatur pro re supra eius valorem solvere. Ergo solum debet deduci, quod ipsi soluitur ob licitationem, non quod aliis soluitur. Denique quod deduci non debeat quod eidem emptori soluitur ob alias licitationes priores ab ipso factas, ex eodem principio probatur; quia illud totum est pretium, quod emptor dat de suo, ut rem habeat. Cuius ergo, quo emptori iam debebantur quatuor ob alias licitationes priores, & novae offert 40. addendo octo supra ultimam licitationem, ex qua oblatione potest sibi retinere duo, si emat: offert vere de suo 38. quia offert 34. quae re ipsa soluet, & alia quatuor, quae iam ipsi debebantur, etiam si non obtulisset 40. Ergo perdit de suo 38. ut rem habeat. Ergo 38. sunt pretium integrum, quod dat pro re illa, atque adeo ex illis 38. soluenda est gabella, in rigore loquendo.

DVBIVM LIII.

Debetur ne gabella ex onere, quod ultra pecuniam emptori imponitur?

205 *Questionis*
fratris. DOMINUM, quae plus valebat vendit quis pro mille, addito onere emptori, ut ipse debeat condicere aliam domum illius in annos decem, vel ut pretio aliquo locet ei aliam domum suam: vel vendit ancillam cum pacto, ne in loca longinqua deferatur: quod onus videtur esse pars pretij, & ideo aequalitas & iustitia contractus pensanda est non solum ex pecunia, quam soluit emptor, sed etiam ex iusta illius oneris aestimatione, quod cogitur subire. In his itaque casibus dubitatur, an gabella debeat solui non solum ex pecunia, quae redditur, sed etiam ex

onere, quod imponitur, quanti aestimatione prudentis poterit duci?

Debet solui ex pecunia & ex onere. Quia totum illud est pretium, quo res illa venditur. Sic Lazarte apud molinam tom. tertio d. 678. ex pecunia, num. 9.

206
207
Non debet solui ex onere imposito gabella, sed ex pecunia solum, quia licet totum illud considerandum sit ad aequalitatem, & iustitiam contractus, & ad illa etiam onera exigenda detor actio & venditio iuxta leg. Fundi partem, ff. de contrahenda empti. quatenus quando alius contractus miscetur cum venditione, & pretium pecuniae, quod soluitur, excedit valorem & aestimationem alterius oneris adiuncti, totus contractus reputetur venditionis ad effectum, ut possit agi actione ex vendito pro illis aliis quoad gabellam vero debet solum solui ex illo contractu, quatenus proprie venditio, aut permutatio est. Pro ut vero habet obligationem illam aliam adiunctam, non est proprie venditio, aut permutatio, cum non sit rei pro pretio, vel rei pro alio onere, vel obligatione: quare ea ex parte gabella non debebitur, ita Molina citatur.

208
Ego quidem hanc sententiam probabiliorum esse iudico, quando gabella debetur solum ex venditione, vel permutatione. Nam si deberetur ex aliis contractibus onerosis, priorem partem uti vnicuique mihi veram amplecterer.

DVBIVM LIV.

Qui vendit iuricum pretio ex lege taxato, potestne reiicere in emptorem ipso consentiente onus soluendi gabellam, quando venditor debet solvere?

POTEST hoc onus in emptorem reiicere, quia si ille consentit, nemini fit iniuria non Regi, cum ei gabella solvatur non emptori, cum ille consentiat, & sic gratis id solvere videatur. Sic Ludovic. Messia, quem citat. Lazarte de decima venditionis, c. 15. n. 25.

210
Imponi non potest onus huiusmodi, etiam venditori consentiente, quia illa gabella ab emptore soluta, esset etiam pars pretij, atque ideo iam venderet, maiori pretio supra legis taxationem. Ita Molina tom. 3. d. 678. n. 10. citans Lazarte. Turrian. hic. d. 45. dub. 8. n. 13.

211
Profectus si venditor, se gabellam voluntarie solvere promittat, pacto minime adstrictus: videbitur se illud venditori donare, si autem pactum intercedat, licet emptor, ut ei forte indigenti, frumentum vendatur, minime poterit venditor reiicere in emptorem gabellae solutionem, ne in pretio taxae legis excedat.

CAPVT XIV.

Circa Ecclesiasticarum personarum à Tributis, seu gabelis soluendis immunitatem.

DVBIUM LV.

Immunitas à solutione Tributorum prouenitne Ecclesiasticis, etiam à iure diuino completè, ac proximè.

212
*Quæstio
stans.*

IBRO 59. plura de immunitate Ecclesiasticorum à gabelis soluendis expressi, pluraque ad proprium hunc de Tributis tractatum referuauit, illa recole, hæc accipe. Certum est Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis hanc immunitatem de facto ad minus iure humano competere, Canonico quidem. *Cap. Non minus. Cap. Aduersus, de immunit. Eccles. Cap. Quauquam, de censib. lib. 6. Cap. 1. de immunit. eodem lib. Clement. Presens de censib. Authentica Item nulla communitas. C. de Episc. & Cleric. Leg. Sancimus, 2. C. de sacros. Ecclesiis.* Quæstio verò, an competat etiam de iure diuino?

213
*Non eis
competit
completè
ac proximè.*

Non eis competit completè & proximè de diuino iure, sed remote, ac fundamentaliter: quatenus supposita ordinatione Christi Domini, qui Pastores, & statum Ecclesiasticum instituit conuenientissimum erat, quod lege humana eximerentur, prout exempti fuere, verum directè, ac proximè exemptos esse iure diuino dicendum non est: quia id nullo ex sacro textu constat. Si Lessl. l. 2. c. 33. dub. 4. n. 28. citans Caietanum, Victoriam, Medinam, Sorum, Conarruiam, & Nauarrum, Molin. ro. 1. d. 31. & 10. 3. d. 670. n. 2. Salas, Maldes. Hætiq. Villalob. Arag. Ledesma, & alij plures etiam ex Iuristis, quos affert Diana p. 1. tr. 2. resol. 1.

214
*Eis completè,
ac proximè
competit.*

Competit eis completè, ac proximè à iure diuino, quia id videtur expresse tradi à Bonifacio VIII. in *Cap. Quamquam, de censib.* & innuitur satis in Tridentino *ses. 26. cap. 20.* dam dicitur, *Ecclesie, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem. L. ordinatione, & Canonum sanctionibus constitutam esse.* Ita Suar. contra Regem Angliæ l. 4. c. 22. n. 30. Homobon. Hugolin. Alterius, Peregrin. Duardus, Comitol. Laym. Azor. Sola, Fillius. Bopac. & alij plures ex Iuristis, quos affert, & sequitur Diana citatus.

215
*Hoc verum
esse credi
derim.*

Profecto, supposito, quod iure diuino Ecclesiastici exempti sunt à correctione, & iurisdictione licet quoad personas suas, ita ut non possint ab ea iudicari, vel puniri: difficile est, quomodo non sint eodem iure exempti quoad tributa soluenda, hæc enim imponere queunt nisi à superiore habente vim coercitiuam ad

obligandum subditum, & eum puniendum, si non obediat. Si ergo Princeps secularis non potest indicare, nec punire Ecclesiasticam personam: non apparet, quomodo valeat obligare ad soluenda tributa, quæ imponit.

DVBIUM LVI.

Clerici minorum Ordinum non coniugati Beneficium Ecclesiasticum non habentes suntne à soluendis Tributis immunes?

Certum est, eos Clericos Ordinum minorum, qui coniugati sunt etiam cum *Quæstio* virgine, ea immunitate non gaudere, *stans.* licet habitum Clericalem, ac tonsuram habeant. Quia hic habetur in *Cap. vii. de Clerico coniug. in 6. & in Trident. ses. 23. c. 6. & ex consensu Doctorum probat Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 49. num. 2.* Quæstio autem est de Clericis minorum Ordinum non coniugatis, qui beneficium Ecclesiasticum non habent, an sint à tributis soluendis exempti?

Non sunt à tributis immunes. Quia si à tributorum solutione essent immunes, ostium *Non sunt* aperiretur innumeris, qui vt à soluendis gabelis onere eximerentur, Ordinibus minoribus iniuri curarent. Certè pluribus in locis ab huiusmodi Clericis gabelle exiguntur. Sic Angl. Olanus, Parlador. apud Sanch. *num. 3. Lazar. Gutier. Ledesma, Ioan. de la Cruz apud Dianam p. 1. tr. 2. resol. 35.* Et saltem id verum esse affirmant, quando non habent conditiones à Trident. *ses. 23. c. 6. requisitas,* nempe vt deferant habitum Clericalem, & tonsuram, deputatique sint ab Episcopo alicui Ecclesie, aut in seminario Clericorum, vel in aliqua schola vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in viâ ad Ordines maiores suscipiendos veretur, Mauricius Matienzo apud eundem Sanch. Layman. Suar. Azor. Reginald. Fillius. Comitol. Alterius, Molfes. & alij apud Dianam *ibi resol. 36.*

Immunes sunt à tributis soluendis, nisi consuetudine aliqua ex tacito Pontificis summi *Immunes* consensu alieni fuerint subiecti. Quia hi sunt vere Clerici, atque ideo personæ Ecclesiasticæ: Ergo supponitur exemptione omnibus Ecclesiasticis personis concessa. Nullibi autè eis ablatam esse reperitur: non in iure communi, nec in loco Concilij citati, in quo non agitur de huius exemptione, sed de fori privilegio, ad quod illæ conditiones requiruntur; quare quoad hanc immunitatem vt antè erant, relinquuntur, ita Molina *rem. 3. d. 671. Medina, Bertachin. Felin. Perez. Conar. quos affert, & sequitur Sanch. ubi supra* adiciens cum Imola, Tabiena, & Conarruiam id intelligi etiam non deferant habitum, & tonsuram. Lessl. Malder. Garcia, Comitol. Torreblan. quos affert Diana *resol. 36. ubi leges epistolam Cardinal. Caraffe ex mte Congregationis Concilij id referentis ad Comitolum.*

Cum his probabilis opinio. Fateor tamen, cum his alicubi esse legem, & consuetudinem exigentem *probabilis* di.

Seçt. II. de Tributis Dubia. 321

di ab eis gabellas, quando beneficiu non habent. Quæ coniectura si approbata tacite sit à summo Præfule, valida erit. Potuit enim rationabiliter approbati propter multitudinem eorū Clericorum; plurimi enim primam tonsuram accipiebant ad finem non soluendi gabellas. At stando in iure Canonico, etiam si ea intentione Clericalem tonsuram acciperent, sine animo ascendendi ad ordines sacros immunes essent, quia intentio illa Clericalem statum non tollit.

DVBIVM LVII.

Clerici minorum Ordinum coniugati, moriua uxore, quam virginem, & vnicam duxere, recuperantne exemptionem à Tributis, si habitum, & tonsuram non deferant?

²²⁰ *Recuperant privilegium hoc.*
Recuperant quidem, quia hi sunt verè Clerici non coniugati. Ergo non est eis ablatum hoc privilegium, quod solis coniugatis auferatur. Sic Conar. Dominic. Ioan. Andre. Francus, Panor. mit. quos affert, & sequitur. Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 5. & alij.

²²¹ *Non recuperant.*
Non recuperant privilegium hoc, si habitum, & tonsuram non deferant, quia immunitas à soluendis tributis solis his Clericis in minoribus constitutis conceditur, qui conditiones à Tridentino sess. 25. cap. 6. expressas obervant, quarum una est habitum, ac tonsuram gestare. Ita nonnulli Doctores apud Sanchez citantur.

²²² *Primam sententiam exiorem esse reor.*
Primam sententiæ à omnino preferendam esse reor, quia Tridentinū de privilegio fori imbi loquitur. Profecto solis coniugatis video expresse huiusmodi immunitatis privilegium ablatum esse, id est, quæ Clerici, defuncta uxore quā virginem, & vnicam duxerant, cum vel sine habitu & tonsuræ gestatione verè Clerici existant, non est, cur eos à privilegio huius immunitatis à gabellis soluendis excludamus, maxime dum Diana cum aliis eos nec à fori privilegio excludendos affliget.

DVBIVM LVIII.

Laicus habens in sua familia unum, vel plures filios Clericos, vel etiam beneficiarios; potestne extrahere ex gabella partem iuxta id, quod Clerici illi consumunt?

²²³ *Potest quidem.*
Potest equidem, quia sicut Clerici non possunt cogi ad recipiendos milites ad hospitium, sic neque eorum patres vel fratres habitantes cum ipsis in domo communi. Ergo idem videtur dicendum de exemptione à tributis. Sic Riccius, & Graf. quos affert, & sequitur Diana p. 3. tr. 1. resol. 32. in casu illo haud dissimili de militibus recipiendis.

Non potest ex gabella detrachere, sed integram debet pater ille solvere, quia gabellam non soluit, qui comedit, aut consumit res illas; sed qui eas emit, vel affert pater autem solus est qui emit, vel affert, & qui est earū rerum post emptionem dominus sicut à contrario Clericus nihil gabellæ solvit de omnibus, quæ emit, licet id consumi debeat ab eius famulis, vel amicis laicis, quos ad prandium imitat, ita Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 54. recentiores alios referens. Cardin. Lugo to. 2. de inst. d. 36. n. 105.

²²⁴ *Non potest.*
Ego etiam quidquid sit de exemptione ab hospitibus, nego paritatem, quia in illo casu attenditur ad Clerici quietem, quæ militum hospitio turbaretur: in gabella autem soluenda solum attenditur ad commodum, vel incommodum illam soluendi.

DVBIVM LIX.

Novitij Religionum debentne de bonis propriis, quæ retinent, gabellas solvere?

²²⁶ *Debet solvere.*
Debent quidem, quia id privilegium Religiosis professis concessum est, vel Religioni, quæ pro professis supponere videtur. Ergo novitij qui adhuc uti laicales bona sua retinent, secularium instar debebunt gabellas solvere. Sic Parlador. l. 1. rerum quotidianarum c. 13. §. 1. n. 2. Lazarte tr. de decima v. d. c. 19. n. 50. Manuel. to. 2. qq. Regul. q. 4. n. 8. & 10. 3. q. 74. n. 9. Gironde de gabell. p. 7. in princ. Molles. sum. tr. 2. c. 22. n. 162. facit, dum docet, Religiosos professos exemptos esse à gabellis, ubi videtur novitios excludere.

²²⁷ *Solvere non debent.*
Minime debent, quia novitij sunt pars communitatis Ecclesiasticæ, cui toti competit exemptio, ita Molina to. 2. d. 672. Torrian. hic. d. 44. dub. 4. n. 8. Malder. Barbof. Graf. Berachin. & alij plures, quos affert, & sequitur eruditissimus amicus meus Diana p. 1. tr. 2. resol. 37. Sanch. l. 6. Decal. c. 10. n. 16.

²²⁸ *Longe hoc mihi verius.*
Longè hoc verius esse non dubito. Nam novitij in favorabilibus pro Religiosis habentur, & ideo omnibus Religionis potantur indulgi. Et quidem usus id habet, ut Religiosum per viam transeuntem nunquam custodes rogent, an sit professus, vel novitius, ut gabellam solvat.

DVBIVM LX.

Regularium coloni debentne gabellam solvere?

²²⁸ *Debet quidem solvere.*
Debent equidem, quia privilegium liberans Regulares à gabellarum solutione videtur esse personale, id est, personis Religiosis concessum. Unde cum re ipsa non transit ad colonos, Sic aliqui, quos presio nomine affert Diana p. 1. tr. 2. resol. 37. & probabile innuit Card. Lugo tom. secund. de inst. d. 36. num. 107. dum

230 *Solvere non debent.*
dum contrariā sententiam veriorem appellat. Minime debet solvere, quia privilegium illud est reale, & transit cum re ipsa, quae adhuc est sub dominio Religionis, ut videtur expressum in Bulla Pij V. quam affert Diana *ubi supra*. ubi ipsi etiam coloni in hac exemptione nominantur. Ita Abbas, & alij, quos affert Menoch. l. 2. de arbitrar. casu 562. num. 46. Tamburin. de iure Abbat. tom. 1. d. 15. q. 21. num. 6. Lugo citatur Peirin. de privileg. Ministorum, tom. 1. conf. 2. l. 11. §. 33. numero 142.

231 *Probabilius hoc mihi.*
Hoc probabilius longe esse credo, & certius esse existimo, quando in ipso contractu esset expressum, quod colonus huiusmodi exemptionem retineret, Menochio *ibidem*. & Mascambruno conf. 18. num. 39. annotantibus: & quando fructus, ex quorum emptione petitur gabella, nondum sunt à solo Ecclesiastico communi separati.

DV BIVM LXI.

Emphyteuta secularis habens in emphyteusim rem Ecclesiae, libere est à gabella solutione?

232 *Liber non est ab onere soluendi.*
Non est liber, quia Ecclesia in eum remansit, quasi in dominum toto eo tempore, quo durat emphyteusis: Ergo debet ex re illa gabellam solvere ac de re seculari. Sic Avenasio, Valascus, & Rolandus apud Dianam p. 1. tract. secund. resolut. 24.

233 *Liber omnino est.*
Liber omnino est, quia adhuc dominium directum manet apud Ecclesiam, licet indirectum sit emphyteuta seculari translatum. Ita Felicianus de Solis tr. de censib. to. 2. in addit. l. 1. in praefat. num. 1. Favent, quae dicuntur in conf. 2. quod habetur tom. 12. tractatum. fol. 99. col. 3. & sequitur Diana *ubi supra*.

234 *His adducere.*
His adhaereo Doctoribus, quia dum directum dominium rei illius remanet in Ecclesia libera est à solutione tributis; non enim tunc secularis ille, sed res ipsa privilegio exemptionis potitur. Aliud esset quando dominium etiam directum transferretur, imposito solum onere soluendi censum annuum Ecclesiae, ut Felician. de Solis to. 1. l. 1. c. 10. num. 5. & 15. advertit.

DV BIVM LXII.

Ecclesiasticus debetne ex bonis patrimonialibus gabellam solvere?

235 *Debet solvere.*
Debet quidem, quia patrimonialia illa bona iam addicta erant tributo priusquam ille statim iniret clericalem: Ergo & postmodum tributaria manebunt. Sic cum aliis Iuristis Bobadilla in polit. tom. 1. l. 2. c. 18. n. 260. Quia tamen excipit bona patrimonialia, ad quorum titulum quis fuit ordinatus.

236 *Non debet.*
Non debet ex bonis patrimonialibus gabellam solvere, Quia Canones expresse ac generaliter loquuntur non solum de bonis Ecclesiae, sed de bonis Ecclesiasticis: nec id deberet limitari ad sensum formalem, nepe quatenus Ecclesiastici sunt. Ita communiter Doctores, quos Diana p. 1. tr. 2. resolut. 39. citat, & sequitur.

237 *Hanc sententiam veram esse defendo.*
Hanc sententiam veram esse defendo. Nam quando exemptio datur quoad aliqua bona, solet id explicari: ut in commendatariis Ordinum Militarium lex explicat exemptionem quoad bona commendae. Vbi ergo non limitatur, debet exemptio universaliter intelligi quoad omnia bona. Unde non solum in bonis propriè patrimonialibus hoc locum habet, sed etiam in bonis & donatione, emptione, vel alio titulo ad personam Ecclesiasticam pertinentibus, quia de iis omnibus eadem est ratio. Scio tamen, statum Regni Neapolitani referri, quod Clerici de bonis sibi donatis debeant gabellam solvere. Quod sustineri poterit si habeant consensum expressum, vel tacitum summi Praesulis. Puard. Barbosa, & alij quos refert, ac sequitur Diana p. 1. tr. 2. resolut. 42.

DV BIVM LXIII.

Quando bona ad Ecclesiasticam personam venient habebant onus, vel tributum annexum, quod Clericus solvere proculdubio debebat, & non soluit: potestne ad soluendum id à Iudice seculari cogi?

238 *Nonnulla praemissa.*
Quaestio vertitur à Doctoribus, an debeatur gabella, quando bona Ecclesiastica antequam ad eum venient, subdita erant gabellae soluendae? Et melioris nota Doctores distinguunt. Si bona illa habebant onus, vel tributum perpetuum, ac mere reale annexum, cum illo onere transierant ad Ecclesiam: secus autem si onus illud non erat reale, sed ratione personae, ut si solvebatur ex bonis tributum, generali ex lege, & obligatione, qua bona subditorum sunt obligata, & hypothecata Principi pro tributis ipsi debitis Ita docent omnes, quos late congruit, ac sequitur Sanchez. l. 2. conf. c. 4. dub. 57. & idem cum proportionem dixerim, quando aliqua bona, ex quibus ignobilis solvebat tributum, transierant ad nobilem & tributis exemptum. Nam si onus illud reale erat, ipsi rei affixum, ad nobilem cum eodem onere transiit; si vero erat ratione personae, non transit onus cum re ipsa. Quid autem si Clericus praefato oneri non satisfaciat, tributum ex illis bonis debitum solvat. Potestne cogi à Iudice seculari ad soluendum cogi?

239 *Potest cogi à Iudice seculari.*
Potest quidem, quia tunc magis conveniunt res ipsae, quam persona. Sic Guillelmus, Bartolus, Gregorius Lopez, Olanus, Albericus, Gou-tierrez, & Hostiensis, quos refert Sanchez. l. 3. conf. c. unico dub. 30. num. 10. Aliqui tamen eorum explicant, posse quidem à seculari iudice

dice fieri executionem in re illa non tamen
geri aliquid circa Clerici personam.

240
Cogni non
potest.

Minime potest Ecclesiasticus coram iudice
seculari conveniri, nec ab eo cogi ad tributum
illius solutionem, quia à seculari tribunali
est omnino exemptus, non solum in causa cri-
minali, sed etiam in civili, ut constat ex *Authen-
t. Statutus, C. de Episc. & Cleric.* Ita
Panormit. Socin. & alij, quos refert, ac sequi-
tur Sanchez l. 2. *confil. c. 4. dub. 57. n. 4.*

241
Auctoritas
resoluit.

Licet Clericus onus illud reale non solu-
at, minime potest à iudice seculari obli-
gari ad solvendum, quamvis executio in re,
fiat, & nihil circa personam Clerici geratur:
cum omnino & in criminalibus, & in ci-
vilibus causis sit à seculari potestate, seu
iurisdictione exemptus: unde ad Ecclesiasti-
cum iudicem erit recurrendum.

DUBIUM LXIV.

*Potesne lege imponi obligatio realis
omnibus fundis, ut etiam si ad Ec-
clesiam deventans, Tributum sol-
vat Ecclesia?*

242
Status qua-
stionis.

Nonnulli Iurista innentire cautelam,
ut Ecclesia ex praedictis in futurum ha-
bendis tributum solvere, reddendo sci-
licet omnia praedia tributaria ex civitatis
statuto, ut sic omnia illa ad Ecclesiam tra-
seant cum onere reali solvendi tributum, *Qua-
sietur itaque, an possit lege imponi fundis
huiusmodi realis obligatio?*

243
Potesne qui-
dem hoc le-
ge prescribi

Potesne equidem, quia hoc non in odium
Ecclesiae, sed in communis iuris conserva-
tionem sic hoc consilium laudat Bartolus,
Osalera, Ancharramus, Azcuedo, & alij, quos
affert Sanchez l. 2. *confil. c. 4. dub. 57. n. 5.*

244
Minime
potest.

Minime potest, quia tributa ab alto, quam
à Principe imposita sunt extraordinaria, quae
Clericos non ligant. Ita Sanchez citatus n.
6. multos alios referens. Faceret tamen num.
7. quod si illa onera realia generaliter indicta
à Principe fuerint supremo, & sine fraude, ac
odio Ecclesiarum valida esset, & ad Cleri-
cos transirent; quod quidem alij ab ipso
citati concedunt.

245
Quid dicitur
expono.

Hoc verò minime placet Cardinali Lugo
tom. 2. de iust. d. 36. num. 113. nec mihi: nisi
praedia, quibus tributum illud imponitur,
essent re vera ipsius Principis quo ad proprie-
tatem: tunc enim unusquisque potest rei suae
onus reale apponere, quod voluerit, & face-
re, ut ad quocumque cum illo onere tran-
seat: quod tunc non est proprie tributum:
sed census solvendus in Domini praesentis
vel praeteriti recognitionem. Quando ve-
ro praedia sunt subditorum, onus illud, quod
apponeretur, esset verè tributum, quod non
exigeretur intuitu praedij, quod est ipsius
subditi, sed quia subditus est, & propter pote-
statem iurisdictionis Principis in ipsum, qua-
re deficiente illo titulo, & potestate, pro-
pter defectum respectu personae Ecclesiasticae, haud
potest onus illud persolvere.

DUBIUM LXV.

*Equites Ordinum Militarium partici-
pantne hanc à gabellis solvendis
exemptionem, ex iure communis?*

246
Status
questionis.

Liquor seculis eorum specialibus pri-
vilegiis, si quae habent, nè gabellas solu-
ant: sed solum de iure communi ob
personarum Ecclesiasticarum exemptionem.
Requiro itaque, an ex iure communi
hi sint à gabellis solvendis exempti.

247
Omnia
exempti sunt

Exempti sunt omnino, quia sunt verè Re-
ligiosi, & personae Ecclesiasticae, quibus con-
cessa est eiusmodi immunitas. Sic Carran-
za, & Flores de Mena, quos refert, & se-
quitur Diana p. 1. tr. 2. *resol. 49. & p. 2. tr. 1.
resol. 51.* id extendit ad eos, qui media Cyprae
alba D. Ioannis condecorantur, & *resol. 45.*
id extendit ad uxorem viduam Equitis S. Ia-
cobi, vel Alcantare, donec alteri nubat, citat-
que Barbolam p. 2. de potest. Episc. allegat. 13.
num. 15.

248
Non sunt
omnino
exempti.

Non sunt à gabellis exempti nisi quoad bo-
na suarum Commendarum, quia hi non
sunt verè Religiosi: Ergo non fruantur exem-
ptione Religiosis concessa: ita Doctores mul-
ti, quos citat Sanchez l. 2. *confil. c. 4. dub. 58.*
ubi fatetur, Clericos horum Ordinum, qui
in communi vivunt, immunes omnino esse;
Equites autem, seu Milites gabellas solvere
de aliis bonis praeter suae commendae fru-
ctus, pro ut praecipitur in lege Hispana, quae
est lex 9. tit. 18. lib. 9. nona recopil. ubi dicitur,
de iis etiam fructibus solvendum esse, ubi
fuerit talis consuetudo.

249
Auctoritas
resoluit.

Scio Bobadillam tom. 1. *polit. l. 2. c. 18. num.*
264. asseruisse, omnino exemptos non esse;
nam gabellam solvere debent de aliis bonis ad
commendam non pertinentia. Scio P. Moli-
nam d. 663. num. 6. docere, in Lusitania hu-
iusmodi Equites, si commendam habeant
esse immunes omnino, sed si nudo habitur
sine commenda, decorentur. Ego autem cum
Cardin. Lugo d. 36. num. 114. sequendum iudico
quoad hos Milites cuiuscumque Regni
consuetudinem: quia utraque est rationabi-
lis, cum pro utraque parte sint rationes non
lenes, ad id indicandum. Illud autem de vxore
viduae Equitis, Barbolae venia, nimium mihi
videtur; nec enim visum receptum esse video.

DUBIUM LXVI.

*Imponentes vel exigentes gabellas à
personis Ecclesiasticis: incurruntne
excommunicationem latam in clau-
sula 5. Bullae Cane?*

Suppono, in Cap. Non minus, & in Cap.
Adversus, de iniquit. Eccles. fecti ex-
communicationem ipso facto incurrendam lo-
circa in Consules Civitatum, & quocumque
alios

250
Plura reco-
lo circa
penas iure
alios

latas contra alios potestatem habentes, eorumque fanto-
imponentes res qui Ecclesias, vel personas Ecclesia-
vel exigen- sticas, eorumque bona aut pauperum vñibus
res gabellas depulsa grauant talis, collectis, aut exa-
ab Eccle- ctionibus, si ad nouit non destiterint: à
suffici- qua excommunicatione absoluti non pote-
rant, donec satisfaciant. Et in *Cap. Quam-*
quam. de censibus iuncto Cap. 1. de immunit.

Eccles. in 6. excommunicari ipso facto omnes
qui ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis pro por-
tionis, vel eorum bonis, vel ecclesiarum exi-
gunt, vel extorqueunt per se, vel per alium
suo, vel alieno nomine pedagium, vel qui-
dagium, nisi pro rebus causa negotiationis
delatis: qui etiam nequeunt, nisi satisfactio-
ne praemissa: absolui. Ibidemque praecipit,
vñ in hoc communitas delinquant, locus ipso
facto interdicto non relaxando, nisi praemis-
sa satisfactione, subiaceat. Et in *Bulla Coe-*
nae Domini claus. 5. excommunicatione ipso
facto percuti omnes, qui in terris suis noua
pedagia, seu gabellas, ad id potestatem non
habentes, imponunt, vel exigunt. Et *claus.*
14. excommunicari quemcumque statuta, aut
decreta facientem, ordinantem, vel publican-
tem, aut eis vtentem contra Ecclesiasticam im-
munitatem. Et *claus. 17. affici excommunica-*
tione eum, qui collectas, decimas, talias, pre-
stantias, & alia onera Praelatis, & aliis per-
sonis Ecclesiasticis, & bonis eorum, Ecclesia-
rum, & Monasteriorum, & aliorum benefi-
cium Ecclesiasticorum, illorumque fructi-
bus, ac redditibus, seu prouenibus huius-
modi absque Romani Pontificis speciali, &
expressa licentia imponunt, exigunt, aut
imposita etiam ab ipso dantibus, ac con-
cedentibus accipiunt: necnon qui per se,
vel alium, vel alios directe vel indirecte
praedicta facere, exequi, vel procurare, aut
in eiusdem auxilium, vel fauorem, aut vo-
tum, seu suffragium palam, vel occulte pre-
stare non verentur, cuiuscumque praemi-
nentiae sit. Non est dubium, quin praedicti
omnes in excommunicationem Bullae Coenae
incurrant, quidquid dixerit Nauarrus *sum-*
capite 27. num. 128. & ex eo Diana *part. 1.*
tract. secund. resol. 47. Solum est difficultas
an incurrant excommunicationem contentam
in clausula quinta.

251 Non incurrunt, quia ibi solum excom-
municantur, qui gabellas in se prohibitas
imponunt, vel exigunt: non verò qui ga-
bellas in se licitas, & legitima potestate
impositas exigunt à personis exemptis.
5. *Bulla* Sic nonnulli doctores, quos memo-
rat, prelo nomine Cardin. Lugo hic d. 36.
n. 146.

252 Incurrunt planè, Quia licet illa
tributa sint iusta, & legitima potesta-
te imposita quoad laicos: sunt tamen
sine legitima potestate prout ad Ecclesiasti-
cos ordantur; vnde secundum ipsam partem
verè imponuntur à non habentibus potesta-
tem. Ita Angel. Syluest. Tabie. & alij, quos
refert & sequitur Molin. d. 670.

253 Hoc verius esse credo. Attamen parum hoc
Hoc verius refert indicari, cum in *claus. 17. vt pra-*
esse affirmis nisi, si omnes excommunicatione feriantur,
quidnam Monitum, in *Clement. Praescripti, de censi-*
monito. bus praecipit diocesani, vt denunciari faciât,

quos nonerint incurrisse excommunicationem,
vel interdictum à iure statutum (donec restituant & satisfaciant) eo quod qui-
dagia, vel pedagia ab Ecclesiis, vel Eccle-
siasticis non negotiantibus exegerint. Quod
quidem esse praecceptum graue, & obligari
sub mortali cum Thoma Sanchez lib. secund.
consil. cap. 4. dub. 56. numer. secund. citante
Nauarrum affirmo. & n. 3. annotat Sancius,
Episcopum debere, parte vocata, & audita
id facere, licet factum sit notorium. Quam
tamen citationem necessariam non esse exi-
stimo, quando non denunciatur nominatim
persona, sed solum generaliter. Me-
cum Imola in dictam *Cl. ment. n. 16.*

DVBIUM LXVII.

Vt Clericus negotiator immunitatem à
gabella soluenda amittat, requiri-
tur trina monitio.

Errum est, Clericum debere gabellam
soluere ex iis rebus, quae negotiationis
causa affert, vendit, vel emit. *Cap. Quam-*
quam. de censibus Clement. vltima de censi-
bus Cap. fin. de viua, & honeste. Cleric quod
quidem in odium negotiationis Clericis
prohibere fuit introductum. Quasi fieri au-
tem, an hac immunitas ipso facto amittatur
an vero praerequiratur trina monitio, vt à
negotiatione desistat.

Requiratur trina monitio, quia in *Cap. 251*
fin. solum praecipitur Episcopo, vt si Clericus
ter ab eo monitus non desistat, eum à ga-
bellarum solutione non defendat. Et quan-
uis in *Cap. Quamquam, & in Clement. vlt.*
immunitas huiusce monitionis merito non fiat: cessat
est tamen argumentum à contrario, quod
non valet, quando contrarium est in iure de-
cisum. Solum enim dicitur, non exigendas
gabellas à Clericis ex iis, quae non causa ne-
gotiationis afferunt, &c. Sic Ludovic. Lopez,
Butrio, Abbas, Parlador. Ioan. And. Imola,
Felician. Salcedo, Tabie. Angel. Syluest. quos
affert Sanchez lib. secund. consil. cap. 4. dub.
51. numer. 1. Rodriguez, Sola. Petr. de Ledes.
Ioan. de la Cruz, Molfes. Reginald. quos citat
& sequitur Diana *part. prim. tract. secund. re-*
sol. 46. Suar. Conitot. & alij, quos refert
Diana *parte secund. tract. 1. resol. 44.* Gabriel.
Pereira, Homobon. & alij, quos adicit
idem Antonin. *parte tertia tract. secund.*
resol. 28.

Non requiritur trina monitio, sed ea non
praecedente potest exigi à Clerico gabella, Non requi-
quia praefata iura generaliter excipiunt ca-
sum negotiationis à Clericorum immunitate,
ita Malder. protel. Ioan. de Neria, Prosper. de
Augustino, Turrian quos affert Diana *parte*
prim. tract. secund. resol. 45. Alios plures citat
Sanchez. *ubi supra.*

Ego autem probabilis distinxi alse-
rens, Clericum debere gabellam etiam non
praecedente monitione ex iis, in quibus nego-
tatur, prout habetur in *Cap. Quamquam & probabili*
in

in Clement. ultima; quoad reliqua vero bona debere etiam gabellam, quando ter ab Episcopo monitis a negotiatione nō desistit, quia hoc est, quod dicitur in cap. fin. de vita & honest. cleric. dū Episcopo praeceptum, ut post trinā monitionē quominus dū bis se implicat de suis facultatibus statuit, & consuetudinibus patriae subiacent, eis non defendat. Quo pacto apte utraque iura abique vlla repugnantia conciliantur. Mecum P. Sanch. dub. 5. n. 6. & Castro Palao 10. 2. r. 12. d. vni. pun. 9. n. 15. Legge Dianam resol. 46. citata alios referentem male tamen Molinam tom. 1. d. 147. concl. 5. vbi de hac questione nihil profatur sed tom. 2. d. 342. col. 2.

DVBIVM LXVIII.

Potestne ab Ecclesiasticis exigere gabella pro communibus necessitatibus, vel commoditatibus, etiam consequenter Clericorum in commodum redundantibus?

258
Exigi potest gabella.

Potest gabella exigi, quia Clerici ipsi hac communi commoditate potiuntur. Habetur in leg. Ad instructiones. C. de sacros. Ecclesiis, & in multis Legibus Hispanis, quas affert Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 55. n. 13. Sic Innocent. & multi Iuristae apud Molinam d. 572. n. 4. & innumeri quos affert idem Sanch. num. 15. eamque sententiam vbi probabiliorē sequitur Henric. & alij plures quos affert Diana p. 1. r. 2. resol. 38. & 78. & 82.

259
Non potest gabella exigere.

Minime potest. Quia si in his casibus, v. gr. reparandis muris, fontibus, pontibus, &c. ecclesiastici non sint exempti, fore ad nihil eorum immunitas reduceretur: cum communiter gabellae ad has, vel aequales necessitates imponantur, ex quibus reddat, ex quibus redundat vtilitas publica, & consequenter in Clericos, qui sunt partes communis, in hoc autem consistit eorum exemptio, ut propter eorum dignitatem, & beneficia superioris ordinis, quae populus ab illis continuo accipit, ab huiusmodi communibus oneribus sint immunes. Quemadmodum viri nobiles immunes sunt ob suorum progenitorum merita à multis tributis, quae in communem utilitatem solvantur: & à recipiendis militibus in hospitium, licet haec receptio sit ad utilitatem publicā necessaria, ita Panormit. Anton. Ioan. Andre. Bartol. Hostiens. Decius, Calder. Iason, Ludou. Lopez, Sylvest. Angel. Table. Medina, quos refert Sanch. ibid. dub. 55. n. 12. qui fateatur esse hanc sententiam satis probabilem. Laym. Homobon. Ioan. de la Cruz, Barbof. Salon. Sofa, Porrel. Alterius, Graf. Azor. Megala, Molfes. Duard. Beller. Marta, & alij quos citat, ac sequitur Diana citatis locis. Suar. in Reg. Angl. l. 4. cap. 26. numer. tertio Molina d. 672 & alij multi.

260
Hoc tenet & confirmo.

Veriorem hanc sententiam esse iudico, cui quidem leges civiles, si quae sunt, minime obstant, quia lex illa Ad instructiones non Eschob. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

sine causa correctā indicatur in ipso intro civili in Authent. Item nulla codic. de Episc. & Cleric. quae est noua constitutio Frederici Imperatoris. Sed quidquid de his legibus sit in hoc puncto standum magis sacris Canonibus. Habetur autem in Concilio Lateran. citato in Cap. Non minus de immunit. Eccl. in solatis faciendis, quae sunt ad Urbis custodiam, communem utilitatem, non esse aliquid à Clericis exigendum, neque ad expeditiones, nisi Episcopus, & Clerus tantam necessitatem, vel utilitatem aspexerint, ut absque vlla exactione ad releuandas communes utilitates, vel necessitates, vbi laicorum facultates non suppetunt, subsidia per Ecclesias existiment conferenda. Idem sub eodem anathemate in Cap. Aduersus, eod. tit. reperitur.

DVBIVM LXIX.

Ut Clerici ad communes necessitates, vel utilitates contribuant, requiruntur, quod ad id laicorum bona non sufficiant?

Non requiritur, quia cum communis sit necessitas, & utilitas, vltus iam receptus non attenditur, an sufficiant laicorum subsidia: sed etiam Clericorum bona succurrunt. Sic aliqui quorum opinioni minus caute Sanchius adhæsit. l. 2. consil. c. 4. dub. 55. n. 19.

Omnino requiritur, quia id expressis verbis Concilium Lateran. praecipit, & in Cap. Aduersus imperatur: & vltus in curia ita habet, ut à summo Praefule non concedatur facultas, nisi cū tali clausula, ut cōstat ex Bullis Clement. VIII. & Urbani VIII. & id alij communiter supponunt. Ita ex communi Doctorum Cardin. Lugo tom. secund. de inst. d. 36. num. 125.

Hoc vnicū verum esse existimo mei Sanchij venia: vnde refellendam penitus primam sententiam esse crediderim.

DVBIVM LXX.

Ut verba Conciliorum illa: Quod laicorum bona non sufficiant, verificentur sufficere facultates communes Civitatum non sufficere, licet priuatis un sufficerent facultates?

Deerit Concilij Lateranensis, vbi imperatur, ne Clerici tributa ad necessitates, vel utilitates communes conferre obligentur, nisi quando secularium bona non sufficiant, ad eūmodi necessitatibus, vel utilitatibus subueniendum hanc ingerant dubitationem, num ut verificentur verba illa, Quod laicorum bona non sufficiant, satis sit facultates communes civitatis non sufficere, licet priuatum suppetant facultates?

Sufficit, ut bona communia civitatis non suppetant

261
Non requiruntur.

262
Requiruntur plane.

263
Mibi hoc vnicū verū.

264
Status questionis.

265

Sufficit, quo suppetant, licet priuatorum suppetent facultates, ut Clerici debeant contribuere, quia alioquin nunquam Clerici obligandi essent, cum raro ita exhaustae sint facultates laicorum, ut hos sumptus facere non valeant. Neque etiam Episcopus possit facile id examinare. Sic Castro Palao 10, 3. tr. 12. d. vii. pun. 9. n. 9.

266 Non sufficit. Quia Urbanus VIII. in Bulla concessa pro Ducatu Mediolanensi (cuius verba affert Diana p. 4. tr. 1. resolut. 1. 1.) expresse affert pro ratione concessionis, quod facultates communitatum, & hominum illius status ad eam expensam non sufficerent. Et alioquin fere semper cogendi essent Clerici; quia fere nunquam ex redditibus ac bonis communibus solis potest his necessitatibus subueniri, tunc enim nec laici deberent ex suis bonis priuatis contribuere. Ita alij graues Doctores merito priuatae partis expositionem repellentes.

267 Hanc sententiam defendo. Fateor, me aliquando cum meo Ferdinando de Castro sensisse. Sed aptius nunc cum P. Suar. l. 4. de immunit. c. 26. quem alij sequuntur sentio, ea verba Concilij intelligenda esse moraliter: nec singulos posse sine magno grammine suis solis sumptibus tale opus perficere. Quod aliqui ita explicant, ut laici soluendo gabellam illam sine Clericorum auxilio cogentur se eis priuatae, quae quotannis necessaria eis sunt ad viuendum iuxta eorum, status convenientiam. Quod ego ita intelligo, ut non sufficiat, si in laicis reperiantur aliqui ita diuites, ut eorum expensis id fieri possit: sed considerandas esse vires eorum omnium laicorum quibus moraliter tributum imponendum esset, an sint tales communiter loquendo, ut sine magno detrimento communitatis in necessariis ad statum singulorum possent sufficienter contribuere.

DVBIUM LXXI.

Quando petitur iudicium Episcopi, & Cleri, ut Ecclesiasticis gabellas ad necessitate, communes soluant, nomine Cleri intelligiturne solum Capitulum ecclesiae?

268 Solum Capitulum Ecclesiae Cathedralis nomine Cleri intelligitur, quia ita fert usus Ecclesiae circa gabellarum materiam. Sic Suar. de immunit. c. 26. n. 16. Palao tom. 3. tr. 12. d. vii. pun. 9. n. 8.

Non intelligitur solum Capitulum Cathedralis Ecclesiae, sed necessarius est consensus aliorum, ita ut vocentur etiam Capitula Urbis si sint: & Vicarij foranei, quia Cleri nomen genericum est, & cum alia Capitula in Urbe sint, non bene in singulari capituli nomine verificatur, ita Beller. Barbosa, Megala, Bonac. Marchin. quos refert, ac sequitur Diana p. 1. tr. 2. resolut. 1. 1.

270 Verius hoc esse credo dans fidem Marchino, qui tr. de peste, p. 4. c. 1. n. 11. asserit, ita observatum fuisse Mediolani in hoc caso ac decisum à sacra Rota:

DVBIUM LXXII.

Cum iam nunc ad hoc, ut in his communibus necessitatibus Clerici tributa soluant praeter Episcopi & Cleri consensum Pontificis summi consensus requiratur: validusne est consensus Cleri, Pontifice inconsulto, ad hunc effectum?

271 Licet olim sufficeret consensus Episcopi, & Cleri sine summi Praefuli approbatione iam ipse ob aliquorum imprudentiam hoc sibi reservauit, ut constat ex cap. Adversus de immunit. Eccl. Quaesitum vero, num Episcopus & Clericus, licet illicite, valide tamen consentiant, summo Pontifice inconsulto?

Validè consentiunt, quia in cap. Adversus nullum verbum irritans apponitur, sed solum praecceptum. Sic Suar. de immunit. c. 25. an. 17. Bopac. in Bull. Canon. d. 1. q. 19. pun. 3. §. m. 6. Azor. tom. 1. d. 5. c. 13. q. 8.

Non consentiunt validè, sed irritus est consensus, quando Pontifex consuli potest, quia Clerici post decretum illud cap. Adversus non possunt obligari Pontifice non annuente, ita Castro Palao 10. 3. tr. 1. d. vii. pun. 9. n. 7. Marchin. tr. de peste, p. 4. c. 4. n. 14. Diana p. 1. tr. 2. resolut. 1. 1.

274 Ego autem cum Cardin: Lugo utramque sententiam aequè iudico esse probabilem. Dixi vero, quando Pontifex consuli potest. Nam quando eius consensus necessitate vigente, expectari non potest, conveniunt Doctores, posse non solum validè, sed & licite Episcopum ac Clerum consensum exhibere. Adverit autem apte Suarius, & alij tam ipso posse id aliquando fieri, vigente necessitate ad inchoandum tributum: debere tamen consensum Pontificis peti, ad illud continuandum, cum ad continuationem haberi possit. Lege Lugum ro. 2. de inst. d. 36. n. 127.

DVBIUM LXXIII.

Ut Clerici tributum solvant ad ea quae immediatè concernunt bona eorum & non solum consequenter: requirunturne eadem conditiones, ac requiri dixi ad contributionem in communi utilitate, seu necessitate?

275 Vidisti, quid sentiendum sit de tributis ad necessitatem, vel utilitatem communem pertinentibus. Est verò aliud genus contributionis ad ea quae concernunt immediatè etiam, ac directè Ecclesiasticorum bona & non solum consequenter, quado contribuendum est ad averiendum in finem, cuius impetus perdit agros laicorum simul ac Ecclesiasticorum.

laicorum, qui in litore adfunt. In quo casu, & in similibus requiro, an eadem conditiones requirantur, nempe consensus pontificis facultas, & quod laicorum facultates non sufficiant?

276 *Requiruntur illa conditiones.* Requiritur equidem. Quia praxis id docet. Nam in iis etiam casibus ad summum Præfulem recurri solet. Civitas Florentina patitur a Clemente VIII. pro reprimendo flumine Arno, cui vicini erant agri Clericorum & laicorum: & civitas Panormitana ab Urbano VIII. pro expensis tempore pestis: à quo etiam petit Ducatus Mediolanensis ob alias similes necessitates. Diana attestante p. 4. tr. 1. resol. 11. Sic ipse alios citans concludit Pontificis facultatem esse necessariam, & resol. 152. aliquos præterea Auctores idem asserentes adduxit. Porro in hoc casu excussiones faciendas in bonis laicorum, docent aliqui, quos affert, ac sequitur idē Diana resol. 11. Facet praxis curiæ in quacumque in iis casibus facultas cōceditur Si laicorū bona non sufficiant.

277 *Non requiruntur.* Non requiruntur huiusmodi conditiones, quia licet ex bonis propriis civitatis, vel oppidi possit illud opus fieri, adhuc tenentur Ecclesiastici ad contribuendum; illa enim bona communia cum sint destinata ad bonum commune, non sunt expendenda in aliquo particularium utilitatem. Non autem Pontificis consensus requiritur, quia illa contributio est voluntaria, & necessaria ad prædica, non autem est tributum. Ita in prima conditione, quod non sit solum in subsidium, quādo laici non possunt, multi Doctores, quos affert ac sequitur Sanchez l. 2. consil. c. 4. dub. 55. num. 6. Agraphar Menoch. Cenallos, cum aliis, quos citat Diana p. 4. tr. 1. resol. 11. Quod autem Pontificis consensus non requiratur docent Molina d. 672. num. 4. Sylvest. Angel. Panormit. Ludou. Lopez, Tabie. quos affert, & sequitur Sanchez ibid. dub. 54. n. 7. Garcia, Laym. Megala, Manuel. Ledesma, Ioan. de la Cruz, quos refert, & sequitur Diana p. 2. tr. 1. resol. 40.

278 *Distinctio- ne vior, & amplius expendo quaestione.* Distinctione utendum existimo. Possunt enim tunc Ecclesiastici, quorum interesse agitur, & qui prædica habent vicina, quibus subuenire intenditur, continere, & pacto se obligare ad contribuendum ad expensas pro parte laici: vel potest hæc contributio illis per modum tributi imponi à superiore. In primo casu verā credo esse sententiam, nec summi Præfulem requiri cōsensum, quia illud non est propriè tributum, sed contributio, quam ipsi met ex pacto sibi imponunt propter interesse quod habent: nec tunc attendi debet, an laici possint soli expensas solvere, quando vero Clerici nollent consentire, vel non omnes, & necessarium esset illos constringere: tunc iam videretur esse species aliqua tributi: & verā putarim esse primam sententiam, quod requirendus esset summi Præfulem consensus, ad Clericos obligandos. Pontifex autem aliquando consentire poterit, ut absolute contribuant Clerici, nulla facta discussione facultatum laicorum: aliquando prudenter hæc conditionem exigeret, quia cum sit obligatio, & species tributi, non vult obligare Clericos nisi in laicorum subsidium. Cæterum in iis Bullis, & Concessionibus, quæ pro Esch. & Mend. Thcol. Mor. Tom. VII.

prima sententia afferuntur: aliquæ sunt pro relaxandis expensis factis tempore pestis, quæ quidem non videntur esse ex illis, de quibus loquimur, sed potius immediate tendunt in bonum communis, & consequenter in Clericorum utilitatem, sicut pontes, fontes, custodiz, & similia, quare non mirum, quod Pontifex nolit contribuere Clericos nisi in subsidium laicorum, præsertim cum sumptus illi iam facti fuerant, vel mortui, & solum contribuendum nunc sit ab aliis Clericis, qui ex iis non participarunt. Porro illa concessio pro fortificationibus arcibus, non est in hoc genere, de quo quaestio, sed in illo, quod pertinet immediate ad publicam utilitatem, & consequenter ad Clericos. Denique illa pro defendendis agris à fluvio Arno, licet videretur esse immediate in utilitatem eorum Clericorum, qui agros fluvio vicinos habebant: sed tamen non perebatur facultas, ut illi soli contributorerent; sed pro toto clero: nec præferebat pactū, aut consensus eorum, qui habebant interesse, sed volebant eos omnes cogere, imponendo verum tributum: in quo Pontifex prudētissime noluit consentire nisi in subsidium, & defectum laicorum, ut Conciliorum decreta obleruarentur. Hæc quidem ex eminentissimo sapientissimoque Cardinali de Lugo (20. 2. de iust. d. 36. n. 130.) accepi.

DVBIVM LXXIV.

In iis casibus, in quibus Clerici possunt, vel debent contribuere, si reluctantur, possuntne à laicali cogi potestate?

279 *Status quaestio.* Quaestio gravis voluitur; num quando contributio gerenda sit à Clericis iuxta superius dicta, si ipsi reluctantur obligationi satisfacere, possint à seculari iudice cogi ad soluendum, an à solo suo Præfule Ecclesiastico, sine gabellæ soluendæ sint ob utilitatem, seu ob necessitatem concurrentem directè, sine solum mediātē ipsos Clericos?

280 *Possunt à Indice laico coerceri.* Possunt reluctantes à indice laico coerceri, quia in eo casu Index ille non procedit contra personam Clerici, sed contra illius bona. Sic Auendaño, Azepedo affert Sanchez l. 2. cōsil. cap. 4. dub. 55. num. 8. Baldus, Olannus, Riccard. Quæfada, Auila, apud eundem Sancium, n. 30. Salgado, Lozarte, Coriolan. apud Dianam p. 1. tr. 1. resol. 41.

281 *Minimè potest.* Non possunt reluctantes à potestate laica cogi, sed solus superior Ecclesiasticus habet vim coercionis, ad eamque est recurrendum ut Clericos obliget ad tributum soluendum, sicut in omnibus aliis debitis, quia sic præcipitur, cap. Non minus, & in Cap. Adversus, de immuni. Eccl. Ratio est clara, quia Ecclesiastici generaliter excepti sunt à seculari iurisdictione non solum quoad personas, sed etiam quoad

quoad bona sua, super quibus non possunt coram indice laico conveniri, vel ab eo molestari; ne per viam viam concedatur iudici, quod per aliam negatur, ut dicitur in *Cap. unico de Cleric. coningat. in sexto*. Ita Paulus de Castro, Gutier. Ludou. Lopez, Sylvest. Angel. *ubi supra* n. 9. Glos. Anchar. Gigas, Baldus. Innocent. Speculator. Gregor. Lopez, Hostiens. Felin. Ripa, & alij plures, quos citat, ac sequitur idem Sanch. n. 31. Qui n. 32. addit, si Episcopus renuat appellandum esse ad superiorem Ecclesiasticum.

282
Hoc mihi
certum.

Cum his probabilis admodum, imo certe admodum sentio. Quod quidem in lege Hispana video esse approbatum, quae est *Lex 54. tit. 6. part. 1.* Quamvis ergo Clericus delinquat non solvendo tributum, quod debet huius potest conveniri propter hoc debitum vel delictum nisi coram suo legitimo Ecclesiastico indice; debitum enim vel delictum non dat iurisdictionem creditori, vel ei qui offensus est.

DVBIVM LXXV.

Quando Clericus ex negotiatione debet Tributum, vel ob negotiationem (post monitionem trinam) continuatam perdit exemptionem à Tributis: bona illius possuntne à indice seculari capi, quae ad solutionem debiti Tributi sufficiant?

283
Potest quidem.

Potest equidem, quia in *Cap. ultim. de vita, & honest. clericor.* dicitur non esse defendendos ab Episcopo, Clericos negotiatores, ne tributa solvant, sicut laici: & *leg. 7 tit. 18. l. 9. nova recopil.* de iure Hispano dicitur eos ad solvendam gabellam teneri, Sic Azuvedo, Mexia, Lazarte apud Sanchez lib. 2. *const. c. 4. dnb. 55 n. 30.*

284
Non potest

Minime potest, quia quamvis id in illo *capite ultimo* & in *leg. septim.* dicatur: in nullo tamen loco dicitur, iudicem saecularem iurisdictionem habere ad coercendum Clericum: sed id iuris communis dispositioni relinquitur, qua Clericus super illo debito, sicut pro aliis, debet coram suo Episcopo conveniri. Ita Sanch. *ubi supra* n. 31. in *solut. 3. argum.* plures citans.

285
Probabiliter
rem hanc
sententiam
esse iudicem.

Probabiliter hanc sententiam esse defendendo. Fateor enim huiusmodi Clericum non esse ab Episcopo defendendum in hoc casu. At ad Episcopum pertinet indicare, utrum defendi debeat, necne. Postquam igitur comperiat, in negotiatione deliquisse, vel ob persistenciam in ea post trinam monitionem amisisse immunitatem à gabellis solvendis, Episcopus non debet eum defendere, sed cogere, ut tributum solvat, sicut laici.

DVBIVM LXXVI.

Si mercatores laici in ipso Civitatis ingressu aliquod Tributum solvant ex mercibus, quas vendendas afferunt: estne indirecte contra Ecclesiasticam immunitatem?

VT dignoscas; quando tributum censeri debeat contra Ecclesiasticam immunitatem, regulam generalem accipe: Iniquum est tributum, & contra immunitatem Ecclesiasticam, quando directe, vel indirecte tendit ad Ecclesiasticos gravandos. Quare quoniam ab ei petitur tributum, sine ex contractu; sine ex adportatione mercium, sine ex alia causa, non est dubium, quin directe laedatur immunitas. Totum dubium est de indirecto gravamine, quando nam verificetur. Quasi enim itaque, an mercatores laici in ipso civitatis ingressu aliquod tributum solvant ex mercibus, quas vendendas afferunt, sit indirecte contra Ecclesiasticam immunitatem?

Est quidem, quia mercatores illi propter tributum prius solutum carius postea vendunt merces, unde Clerici carius eas emere coguntur, ideoque gravamen tributi impositi sustinere videntur. Sic nonnulli Doctores, quos pressio nomine affert Cardinal. Logo. *secund. de inst. d. 36. numer. 133.*

Non est indirecta immunitatis lesio, quia nimia videtur esse indirecta lesionis explicatio. Nam hoc modo *vis vilium* esset tributum laicis impositum, quod contra immunitatem Ecclesiasticam non existeret, sine enim in veste, sine in pane, sine in vine, sine in carnis gabella laicis imponatur, poterunt Clerici conqueri, quod ratione illius tributi cogantur ipsi maius dare famulis stipendium, vel operariis, quos conducunt; quia ipsi ad emenda sibi necessaria, maiori indigent pretio ob tributa, quae solvantur à venditoribus, vel emptoribus earum mercium. Quare Theologi omnes conveniunt ea quae ita remote Clericos laedere possunt, nec indirecte esse contra eorum immunitatem. Ita ex his Molina *secund. de inst. d. 66. n. 5.* ubi id tanquam certum supponit.

Ego autem existimo Antiores illos (ut ait Lugo *citat.*) hoc defendens, nimium videntur indirectam immunitatis lesionem extendisse. Nam si hoc contra immunitatem Ecclesiasticam esset, etiam esset contra immunitatem nobilium, qui ex privilegio exempti sunt à tributis solvendis. Nunquam tamen nobiles conquesti sunt, quod eorum privilegia laedantur, quando eiusmodi tributa plebeis imponuntur. Lege Sancium *hic dnb. 55. n. 40.*

DVBIVM LXXVII.

Si gabella exigenda sit à venditore, vel emptore laico, estne contra immunitatem Ecclesiasticorum si hac gabella ab eo exigatur, quando vendit etiam Clerico, vel ab illo emat?

290
Est contra
immunitatem.

Contra immunitatem est. Quia non solum est illicitum statutum directe tendens contra libertatem Ecclesiasticam: sed etiam quod indirecte eam laedit. In hoc autem casu licet gabella directe à Clerico non exigatur, indirecte tamen videtur ab eo recipi, siquidem carius cogitur emere, vel vilius vendere propter gabellam suo venditori, vel emptori impositam: quod perinde est, ac si ipse solueret. Sic Gratian. Menoch. Laderchius, Surdus, Reccius, Homobon. Zerola, quos affert Diana p. 1. ar. 2. resol. 48.

291
Contra immunitatem non est.

Non est contra immunitatem, quia gabella non exigitur à Clerico, sed à solo laico venditore, vel emptore, Ita Boëtii. Buslat. Alexand. Purpuratus, Tiracquel. Valac. Menochius sibi contrarius, Mexia, Lazare, & alij, & quos affert idem Diana ubi supra qui nihil desinit. Henr. q. 2. l. 10. cap. 15. n. 5. Manu. tom. 3. q. 99. Regul. 74. d. 7. Molina d. 66. 3. n. 5.

292
Hoc verum mihi.

Ego quidem existimo veriorē esse hanc sententiam. Nam illud Indirecte, in hac materia intelligi, quando lex non tendit directe ex verbis suis ad Ecclesiasticos gravandos, nihil enim eis praecipit, vel ab eis exigit, vel eis iubet aliquid facere quidem externa subditos solum gravando, vel eis praecipiendo: sed in tali materia, vel talibus circumstantiis, quae ostendunt, id praecipere, vel exigi ad finem gravandi per circuitum illum Ecclesiasticos, quibus directe praecipere non poterat. Directe ergo laeditur Ecclesiastica immunitas, quando imponitur gabella solvenda ab omnibus etiam Ecclesiasticis: tunc enim directe & immediate gravatur ipse Ecclesiasticus, non mediante vilo alio ex cuius gravamine Ecclesiastici gravamen reuult. Indirecte vero, quando praecipitur, vel onus imponitur laico ea intentione, ut consequenter Clericus grauetur. v. gr. si laicis prohibeatur, ne vendant, vel laborant nisi cum licentia speciali Magistratus ea intentione, ut non detur licentia vendendi, vel laborandi pro Ecclesiasticis: hac prohibitio directe tendit ad laicos, ad Ecclesiasticos indirecte. Et quidem auctore Suar. de censur. d. 2. l. 1. sectio. secund. numer. 78. in hac materia indirecte lesionis multum ad statuentis intentionem est attendendum.

Escob. & Mend. Theol. Mor. To. VII.

DVBIVM LXXVIII.

Si in imo seu intentione gravandi Ecclesiasticos statuta circa Tributa fiant laeditur eorum immunitas cum obligatione restituendi?

In dubio proximo, in hac materia lesionis indirecte multum attendendum est. Nonnulla le ad intentionem statuentis. Nam licet intentio sola non sufficeret: quando tamen actio externa apta est ad nocendum consequenter Ecclesiasticis, multum refert, quod ex illa intentione fiat, ad hoc, ut aliquis dicatur, Ecclesiasticam immunitatem violare. Putamus tamen hanc intentionem sufficere praesumptam, ut lex illa intelligatur illata: quando scilicet circumstantiae tales sunt, de quibus praesumitur ordinari à statuentis ad eum finem gravandi consequenter Ecclesiasticos. Ille enim in cap. ultim. de immunit. Eccle. in 6. de eiusmodi statuti dicitur. Cum talia in derogationem Ecclesiasticae libertatis praesumantur. Quia nimirum praesumptio in talibus circumstantiis, efficit, quod gravamen Ecclesiae intendatur. Exemplum exhibeo: si gabella imponatur mercatoribus afferentibus Ecclesiasticos libros, v. gr. Missalia, Breviaria, Diurnalia, nam talis lex specialiter exgens ab afferentibus tales libros in particulari, secum affert praesumptionem, quod Princeps laicus intendebat gabellam eo modo ab Ecclesiasticis exgere, quos quia directe gravare non poterat, imponit onus illud solvendum à mercatoribus laicis, ut ipsi carius vendant Ecclesiasticis. Quare illam iudico esse indirectam huius immunitatis lesionem prohibitam. Quaesirim itaque, an si animo laedendi Ecclesiasticam immunitatem haec fiant, lesio huiusmodi sit cum restituendi obligatione?

Non est cum obligatione restituendi. Quia licet contra immunitatem delinquatur, nullus tamen animus non facit, ut res, quae alioquin non erat contra iustitiam, & obligationem restituendi afferat. Sic Sanchez. l. 2. consil. c. 4. dub. 5. n. 42.

Est cum restituendi obligatione. Quia si ille animus facit, quod sit contra immunitatem, & ideo peccatur: sufficit etiam, ut sit contra iustitiam, & cum onere restituendi. Nam quoties contra immunitatem aliquid exigitur, iniuste exigitur. Ita Richardus quodlibet. 2. quast. 30. articulo sexto Cardinal. Lugo tomo secund. de iust. d. 36. n. 139.

Probabiliorem hanc sententiam esse credo. Quia P. Sanchez ratio probaret etiam, quod non peccaretur. Animus enim habendi illud lacrum à Clericis non facit, quod sit contra eorum immunitatem id, quod ex se contra immunitatem non erat, sufficit tamen non intentio, sola sed in talibus circumstantiis, quae secum

293
Nonnulla
suppono.

294
Non est cum
restituendi
obligatione.

295
Est cum
obligatione
restituendi.

296
Hanc sententiam
veriorē esse
existimo.

Ec 3 secum

secum afferant praesumptionem, quod in odium Clericorum fiat, quia a immunitas, haec dat ius Clericis, ne eorum gravamen intendantur, seu ne fiant talia statuta, quae in talibus circumstantiis ordinata sunt ad eorum gravamen. Nec sufficit dicere, quod tunc peccatur quidem contra charitatem, non vero contra immunitatem; si enim peccatum est, non est contra solam charitatem, nec enim obligaret charitas ad amittendum lucrum illud a Clericis, quod iuste posset haberi ob publicam necessitatem, & quod nullo Religionis, vel Ecclesiae praepcepto esset prohibitum. Si ergo peccatur, est, quia Ecclesia prohibet indirecta etiam gravamina, hoc est, talia, quae in iis circumstantiis praesumuntur esse ad Ecclesiasticos per circuitum aggravandos.

DVBIVM LXXXIX.

Estne contra Ecclesiasticam immunitatem, quando lege communi augetur aliquantulum pretium carni (v. gr.) vini, & olei, ita ut illud augmentum non mereatur penes venditorem, sed ad aliquam necessitatem, vel utilitatem publicam applicetur?

296
Non est
contra im-
munitatem.

297
Contra im-
munitatem
est.

298
Auctor
hanc senten-
tiam alio-
nitens fun-
damine de-
fendit, va-
lidiori qui-
dem.

Quando exiguum est pretium, quod additur, nec imponitur ad gravandum Clericos non est contra immunitatem, quia id potest statui iuste ut pretium commune. Sic nonnulli Doctores, quos affert Diana p. 1. r. 2. resol. 45.

Est contra immunitatem Ecclesiasticam, quia tunc secundario & indirecte gravantur Clerici. Ita alij, quos ipse Diana affert, ac sequitur.

Hoc dicendum existimo, rationem autem mihi non placere ingenuè fateor. Nam Clerici tunc directe gravantur, cum omnibus exceptoribus in universum, atque etiam Clericis illud onus immediate imponatur, & nullo alio mediante cui mediata videatur imponi docet Sanchez. l. 2. consilio. 4. dub. 55. nu. 47. Quando ob necessitatem publicam Granae statutum fuit, ut extra sic capita arctum, quae prius dimidio argenteo pauperibus communi civitatis lege dabantur, tribus argenteis venderentur, & augmentum illud ad publicam illam necessitatem cederet. Quod statutum Sanchez merito dixit esse contra immunitatem, quatenus Clerici cogebantur illo pretio emere. Quod licet potuisset statui iuste ut pretium, tunc tamen non erat pretium venditori dandum cum apud ipsum non maneret; sed erat tributum solvendum ad communes necessitates, sicut si pretium carni statueretur dimidium argentei, iustum esset, & Clericus deberet illud solvere, sitamen cum prius minoris venderetur, actum est usque ad argenteum, ut aliquid ex illo ad publicos usus acciperetur, iam ille excessus

non potest a Clericis exigi, quia esset verum tributum, & non merum pretium.

DVBIVM LXXX.

In praedictis casibus excusanturne imponentes illas gabellas generaliter, quando protestantur, se in anni sine reddituros Clericis quod per modum gabella solverunt?

Excusantur quidem, quia ad vitandam confusionem Clerici communi pretio emunt, sicut alij cives laici, & in fine anni eis restituitur, quod in more tributi soluisse se cum iuramento affirmant, iuxta maiorem, vel minorem quantitatem, quam illo anno emerunt. Porro hoc fit consentientibus Clericis. Sic Diana p. 1. r. 2. resol. 44. affertens Panorini id licite fieri. Cardinal. Ingo. 10. 2. de iust. d. 36. n. 14. 1. pro hac pugnat sententia.

Non excusantur, quia negari non potest, Clericis non levis incommodum ex hac cantela provenire & absolute dum eis non restituitur quod in more gabellae cum aliis solverunt, tributarii esse videbuntur. Ita Duardus in Bul. Cana. l. 2. can. 18. g. 15. n. 3. Alteri. 10. 1. de censur. l. 5. d. 19. cap. 3. Unde monet Duardus, ut ad vitandam excommunicationem, curent exigentes Clericis restituere aliquid plus in fine anni in illius incommodi, & interesse compensationem.

Primum sententiam probabilioris esse iudico. Non enim video, viderem hoc sit contra immunitatem, cum non cogatur Clerici ad aliquam contributionem, vel aliquod gravamen, sed ipsi voluntarie velint, ad vitandas publicanorum franges suam exemptioni executioni modo illo securiori, ac faciliori mandari. Consilium autem Duardi mihi nullo modo placet. Nam accipere plus aliquid pro incommodo pecuniae antea datae, esset usura manifesta, nisi ob lucrum cessant, vel damnum aliud emergens praeter carentiam pecuniae acciperetur. Neque etiam hoc modo censura vitaretur, quia si id fieret in iustis Clericis, iam imponeretur eis aliquod onus, cogendo eos ad impetrandum sub usuris: quod aliquod onus esse negari non potest. Si autem ipsis consentientibus, nec ullum gravamen ex hoc sentientibus, non est necesse plus aliquid dare.

DVBIVM LXXXI.

Quando non ex fine exigendi a Clerico indirecte, nec hoc intuitu gabella imponitur, estne contra immunitatem Ecclesiasticam exigere gabellam a venditore laico, etiam quando Clerico vendit?

Non est contra immunitatem. Quia tunc gabella non exigitur a Clerico, sed a laico, contra

immuni-
tatem.

laico, qui debet soluere ex bonis suis; nempe ex pretio, quod à Clerico accepit. Et quamvis aliquando ex occasione carius vendat propter onus consequens, quod habet soluendi gabellam, id tamen est per accidens, & idem fere contingit, quando mercatores in Urbis ingressu gabellam soluunt ex mercibus, quas postea carius eam ob causam etiam Clericis vendunt. Ratio est, quia tunc non fit directè contra immunitatem, cum nihil petatur à Clerico, nec etiam indirectè, cum non petatur à laico ob eam finem, ut Clericus consequenter soluat. Sic Card. Lugo 10.2. de iust. d. 36. n. 142.

303. Est contra immunitatem. Quia in hoc casu videtur auferri Clericis libertas, quam habent contrahendi cum laicis, nam eo ipso, quod laico gabella imponitur in ipso met contractu, prohibetur laico, ne contrahat cum Clerico nisi cum illo onere gabellam soluendi. Non videtur autem posse prohiberi contractus uni, quin uterque contrahens grauetur, cum contractus indivisibiliter utrumque respiciat contrahentem. Sicut è contra quando datur facultas contrahendi uni, alteri data censetur, ob eandem rationem. Ita graves doctores, quorum meminit Lugo citatus.

304. Vtramque sententiam probabilem satis esse reor. Eligo mihi primam, quam veriore sententiam esse crederem. Quia immunitas Clericorum non obligat Principem laicum, ut nihil petat a laicis, ex quo consequenter Clerici aliquod damnum sentiant. Hoc enim fere impossibile videtur, cum ex qualibet gabella consequatur,

quod laici aliunde sibi providere debeant plus exigendo in aliis contractibus, etiam cum Clericis, sed solum obliget, ne petatur villo modo à Clerico aliquid, neque etiam à laicis in iis circumstantiis, quae ostendant, id fieri, ut consequenter aliquid à Clericis extrahatur, quod est agere indirectè contra immunitatem. Monerim tamen, in iis omnibus casibus, in quibus ex gravamine laicis imposito grauantur consequenter Clerici carius ementes, vel quodlibet aliud onus subeuntes: non posse Clericum prohiberi, ne aliunde sibi provideat de iis rebus, si possit. V.g. si laicis vendentibus carnes, vel vinum imponitur gabella non Clericorum intuitu, nec ut hi consequenter solvant: non posse prohiberi, quod Clerici possint offerre sibi vinum, vel carnes aliunde, ut meliori ea pretio habeant. Hoc enim esset directè gravare Clericos contra libertatem, quam habent sibi, vnde cumque voluerint, providendi. Similiter si Rex sibi soli reservet potestatem faciendi chartam, et postea, aucto eius pretio, lucrum ad publicam necessitatem deferat, Clerici prohiberi non possunt, ne sibi chartam faciant, si possunt, vel meliori modo provideant. Quia hoc esset contra eorum immunitatem, ac libertatem. Et sic de aliis similibus indicandum esse non dubito. Item quando mercatores afferentes aliquas merces gabellam in ingressu soluunt, & ideo eas postea carius vendunt. Non enim Clerici prohiberi possunt, quod faciant sibi eas merces afferri absque villo onere gabellam soluendi: alioquin iam exigeretur à Clerico,

